

**FINLANDSBILDEN
I DAGENS NYHETER ÅR 2012**

Tiina Juujärvi

Pro gradu-avhandling i svenska

Jyväskylä universitet

Institutionen för språk

Hösten 2014

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Humanistinen tiedekunta	Kielten laitos
Tekijä: Tiina Juujärvi	
Työn nimi: Finlandsbilden i Dagens Nyheter år 2012	
Oppiaine: ruotsin kieli	Maisterintutkielma
Vuosi: 2014	Sivumäärä – Number of pages
<p>Tämä tutkielma käsittelee Suomen maakuva eli Suomi-kuvaa ruotsalaisessa sanomalehdessä Dagens Nyheterissä vuonna 2012. Suomi-kuvaa on tärkeää tutkia, koska positiivinen kuva houkuttelee ulkomaisia toimijoita valitsemaan suomalaisia tuotteita, osaamista ja investoimaan maahan. Kuva on kiinnostava myös kulttuurisesti. Lehti julkaisi uutisissaan vuoden aikana 315 juttua, joissa mainittiin Suomi tai suomalaiset. Halusin ottaa selville, paljonko Suomesta tai maahan liittyvistä asioista kirjoitetaan, mitkä ovat teemat ja alateemat, ovatko tekstit positiivisia, negatiivisia vai neutraaleita, ja millainen imago Suomella ja suomalaisilla ylipäätään on. Jaoin jutut 12 teemaan suurimmasta pienimpään: rikokset, sosiaaliasiat, onnettomuudet, ulko- ja turvallisuuspolitiikka, vaalit ja puolueet, ympäristö ja luonto, sää ja avaruus, Suomi ja Ruotsi, talous ja energia, historia, viihde ja liikenne. Lisäksi näillä teemoilla oli alateemoja.</p> <p>Työn teoriaosassa erittelen imagon käsitettä ja aiempaa Suomen maakuvan tutkimusta. Imagon käsite auttaa tarkastelemaan kirjoittamisen ehtoja mediassa. Maakuva käsittää kaikki Suomen kuvaan liittyvät kokemukset, tunteet ja tiedot julkisuudessa ja mediassa. Metodi on kehysanalyysi, joka soveltuu hyvin journalististen tekstien analysointiin ja irtonaisten lehtijuttujen raamiin hahmottamiseen.</p> <p>Tutkituista jutuista 42 prosenttia on neutraaleita, 36 prosenttia negatiivisia ja 22 prosenttia positiivisia. Kaikkein negatiivisin teema on onnettomuudet ja positiivisin teema on sosiaalisektori. Neutraaleita teemoja ovat muun muassa ulko- ja turvallisuuspolitiikka, vaalit ja puolueet, sää ja avaruus, historia ja liikenne. Asenteen erottelemisen myötä materiaalista nousi esille kolme kehystä. Suomi on ruotsalaisille vuorovaikutuksen toinen osapuoli, negatiivinen rikospaikka ja esimerkillinen koulutusmaa. Eniten vuorovaikutusta on kriisinhallinnassa, luontoasioissa ja ruotsalaisuus Suomessa -alateemoissa. Rikospaikkakehys heijastaa kuvaa, jossa perhesurmat ja kouluampumiset ovat tavallisia. Koulutuskehys on harvinaisen positiivinen, ja esittää usein ruotsalaisen ongelman ja suomalaisen vastauksen siihen.</p>	
Asiasanat: landsbild, Finlandsbild, image, ramanalys, tidningsartiklar	
Säilytyspaikka: Jyväskylän yliopiston kirjasto, elektroninen JYX-aineisto	
Muita tietoja:	

INNEHÅLL

1	INLEDNING	7
2	SKRIVANDETS VILLKOR OCH FINLANDSBILDEN	9
2.1	Television, ekonomi och marknadsföring skapade image	10
2.1.1	Uppfattningarna och image står nära varandra	12
2.1.2	Lippmann tycker att vi lever i en pseudo-omgivning	14
2.1.3	Goffman analyserar människor och image med teatermetaforer	17
2.1.4	Boorstin anser att verkligheten har degraderat till image	20
2.1.5	Klapp jämför symboliska ledare och celebriteter	22
2.1.6	Haug kritiserar varuestetik	26
2.1.7	Ong och McLuhan forskar i image ur teknologins perspektiv	27
2.2	Landsbilden omfattar alla erfarenheter och kunskaper om ett land	28
2.2.1	Grannländerna skriver om oss, annars är Finlandsbilden positiv men inexakt.....	32
3	MATERIAL OCH METOD: DAGENS NYHETER NÄMNDE FINLAND ÖVER 300 GÅNGER	39
3.1	Brotten är negativa i sig	41
3.2	Nyheterna om socialsektor utges ofta och de är positiva	44
3.3	Nyheterna om olyckor är negativa	49
3.4	Neutral utrikes- och säkerhetspolitik innehåller samarbete	51
3.5	Presidentvalet intresserar kolumnister	54
3.6	Miljö och natur innehåller nästan lika mycket positiva, negativa och neutrala texter.....	56
3.7	Väder- och rymdfenomenen är ofta neutrala eller negativa.....	57
3.8	Finland och Sverige innehåller nästan lika mycket positiva, negativa och neutrala texter.....	59
3.9	Ekonomi och energi är ett jämnstarkt tema.....	61
3.10	De historiska artiklarna är relativt neutrala.....	62
3.11	Nöje behandlas lite men med en positiv ton	62

3.12	Trafik behandlas neutralt.....	63
3.13	Övriga.....	63
4	RAMANALYS HJÄLPER ATT IDENTIFIERA INTRESSANTA FENOMEN	64
4.1	Nyheterna är mest neutrala, men oftare negativa än positiva	68
4.1.1	De neutrala artiklarna är den största gruppen	69
4.2	Tre ramar kommer fram i materialet.....	70
4.2.1	Det finns mycket interaktion mellan länderna.....	71
4.2.2	Finland som brottsplats.....	78
4.2.3	Utbildning-ramen avslöjar att Finland är en problemlösare	82
5	SAMMANFATTANDE DISKUSSION	85
6	LITTERATUR.....	90

1 INLEDNING

Jag är intresserad av Finlandsbilden i den svenska pressen. Det är viktigt att forska i Finlandsbilden, eftersom en positiv bild bidrar till att utländska aktörer såsom turister, konsumenter och företag väljer Finland, finländare, finländsk kultur och produkter. Jag forskar i Finlandsbilden i Dagens Nyheter år 2012 och har fyra forskningsfrågor.

- Hur mycket skrivs det om Finland i Sverige och vad är teman?
- Vilka företeelser innehåller teman?
- Är texterna positiva, negativa eller neutrala?
- Hurdan image har Finland och finländarna i tidningarna?

I teoridelen har jag två huvudspår. Det första behandlar skrivandets villkor i medier; varför ser tidningarna ut som de gör? Den andra är Finlandsbilden; vad vet man om den och hur har den undersökts tidigare? Jag behandlar skrivandets villkor med hjälp av begreppet image. Imagen betyder både någonting yttre, visuellt och kommunikativt samt också någonting i människosinnet eller i medvetandet. Flera verk uppfattar image som svindleri eller kuliss. Det är relevant att behandla image och landsbild tillsammans, eftersom beslutsfattarna beräknar kontinuerligt om landet är trovärdigt och på basis av det investerar eller slutar att investera i landet. Samtidigt är de styrande i landet måna om landets image så att landet inte skickar felaktiga signaler till marknader. Finlandsbilden betyder bilden av Finland som finns i offentligheten och i pressen. Landsbilden omfattar alla erfarenheter och känslor som människorna har om ett land. Ett land kan inte förändra mycket sin image, utan uppfattningarna skapas genom utbildning, egna erfarenheter eller medier. Uppfattningarna som pressen ger av små länder liksom Finland förenklar ofta verkligheten. I grannländerna är bilden relativt mångsidig och rätt, men längre borta oklar. Det finns inte mycket forskning om Finlandsbilden i den svenska pressen.

Medierna är viktiga för Finlandsbilden påverkas mycket av uppfattningarna i dem. Jag valde att forska i den största morgontidningen i Sverige, Dagens Nyheter, under år 2012. Jag valde nyhetsartiklarna av praktiska skäl. Det är lättare att få en helhetsbild genom att undersöka opinionsbildare jämfört med att intervjua vanliga svenskar. Jag koncentrerade mig på nyheter i stället för ekonomi, sport eller ledare, eftersom de speglar bra vardagligt liv. År 2012 hade DN 315 artiklar som innehöll orden Finland, finsk, finne, finländare och andra böjningsformer, och texterna hade publicerats på nätet och/eller papperstidningen. Jag indelade artiklarna i 12 teman och i vissa fall underteman, vilka jag uppfann subjektivt. Först svarar jag på forskningsfrågan: ”Hur mycket skrivs det om Finland och finländare i Sverige?” Sedan indelar jag artiklarna i grupper för att svara på frågan ”Hurdana företeelser innehåller teman?”

Metoden i avhandlingen är ramanalys, som handlar om att analysera texter och identifiera ramar. Jag använder ramanalys i det fjärde kapitlet. Metoden är lätt att tillämpa i praktiken och ger flexibilitet att hitta de modeller som bäst beskriver de svenska nyheterna om Finland. Ramanalysen understryker och utesluter genom att välja och därmed hjälper att göra val i en värld som är full av information. Ramarna förekommer i media genom att journalisterna placerar händelser i kända ramar. Ramanalys hjälper att ta reda på antalet positiva, negativa och neutrala nyheter. Först definieras alla artiklar som positiva, negativa och neutrala så att det är lättare att identifiera intressanta fenomen. Några intressanta detaljer hjälper att välja tre ramar: interaktionen mellan Sverige och Finland, de negativa brottsnyheterna och de positiva utbildningsnyheterna.

2 SKRIVANDETS VILLKOR OCH FINLANDSBILDEN

I detta kapitel beskriver jag skrivandets villkor och Finlandsbilden. Villkoren behandlar jag vid sidan av olika teorier om begreppet image. Image kan betyda någonting yttre, någonting i medvetandet, svindleri eller ett effektivt sätt att betjäna kunder. Uppfattningarna och image står nära varandra, men image pekar på den som skickar meddelanden och uppfattningen på den som mottar meddelanden. Sedan redogör jag för sex olika teorier om image. Lippman (1996) var den första som skrev om den offentliga imagen och försökte bevisa att verklighet och ens uppfattningar är två skilda saker. Han kritiserar organisationerna som anställer informatörer för att de ska skapa en pseudo-omgivning och skiljer journalisterna från verkligheten. Det är svårt att vara enig med Lippmann, eftersom medierna inte berättar bara om organisationerna. Goffman (1955, 1971) behandlar image som ett dramaturgiskt fenomen och skriver om en situationsdefinition som hjälper människor att uppehålla en social interaktion. När en person hamnar i en ny situation frågar han/hon vad som händer. På samma sätt hamnar en svensk journalist i Finland och tar reda på händelserna.

Enligt Boorstin (1962) har verkligheten degraderat till image och nyheter har blivit någonting som samlas snarare än rapporteras. Jag är ense med Boorstin om vissa synvinklar, men alla nyheter är inte pseudonyheter utan det finns texter också om verkligheten. Klapp (1964) forskar i symboliska ledare som verkar genom sin image oberoende av sin officiella ställning. De svenska nyheterna berättar om bara några finska celebriteter eller symboliska ledare, men det finns ändå politiker och flera finlandssvenska politiker i materialet. Haug (1982) uppfattar att image är någonting som säljer illusioner: marknadsförarna skräddarsyr produkten en bild som signalerar om just passande saker. Det gör också Finland Promotion Board som utvecklar Finlandsbilden. Till sist har McLuhan (2001) och Ong (1991) forskat i medier och image ur teknologins perspektiv.

Jag beskriver också begreppen landsbild och Finlandsbild. Landsbilden omfattar alla känslor och kunskaper om ett land och Finlandsbilden omfattar likadant alla erfarenheter som människorna har om Finland. Forskarna har sökt Finlandsbilden i tidningar, böcker och intervjuer. Jag redogör för olika undersökningar från flera europeiska länder från 1970 talet till nutid. Bilden är ofta positiv men inexakt.

2.1 Television, ekonomi och marknadsföring skapade image

Amerikanerna började tala om image på 1950-talet. Postmodernismen började, televisionen gjorde ett genombrott, marknadsföringen blev effektivare och dess ställning framhövdes. (Karvonen 1997: 11) Allt kommersialiserades, försäljning och marknadsföring spreds från handel till överallt i samhället. Antalet televisioner växte kraftigt och reklamakarna ansåg televisionerna vara det effektivaste marknadsverktyget i världshistorien. På 1950-talet försökte amerikanerna också få grepp om en ny livsstil och kultur och började använda ordet image inom marknadsföring och försäljning. (Karvonen 1997: 17)

I Finland följde marknadsekonomi och företagsekonomiskt tankesätt den amerikanska utvecklingsgången 20 år senare på 1970-talet. Då började finländarna också använda ordet image som blev vanligare i slutet av 1990-talet. Image betyder både någonting yttre, visuellt och kommunikativt och också någonting i människosinnet eller i medvetandet. (Karvonen 1997: 18) Flera verk uppfattar image som svindleri eller kuliss då uppfattningen är kritisk eller pessimistisk. För reklamakare och informatörer betyder image däremot ett effektivt sätt att betjäna kunder. I finskan används ofta ordet bild (*kuva*) i stället för image, t.ex. landsbild (Karvonen 1997: 11-12).

I marknadskrafternas tidsålder kan uppfattningar och trovärdighet svänga ekonomin i hela landet. De ekonomiska beslutsfattarna beräknar kontinuerligt om regeringarnas arbete är trovärdigt och på basis av det investerar eller slutar att investera i landet. Samtidigt är landets president och statsminister måna om landets image så att landet inte skickar felaktiga signaler till marknader. I ”uppfattningssamhället” är både marknadsekonomi och massmedia viktiga. Folket kan inte delta i alla händelser i Finland och i världen vilket är orsaken till att de får information från massmedierna. (Karvonen 1997: 23-24)

Man kan forska i image också genom nationella stereotyper så som Leerssen (2007) har gjort. Människorna försöker ofta förbinda olika karaktärsdrag till olika grupper, raser eller nationer. Det finns olika inofficiella anekdotiska föreställningar om karaktärsdrag hos nationer. Man kan märka att inte bara människor utan också nationer har sina egna egenheter och drag. Människor definierar sig själva genom att definiera och utesluta de andra. (Leerssen 2014) Det är viktigt att lägga märke till i den här studien. Om man får reda på Finlandsbilden hos svenskar, berättar den också någonting om svenskarna. De berömmar det finska skolsystemet samtidigt som Sveriges skolsystem är en av de största svagheterna i landet. Nyheterna kan därmed indirekt beskriva situationen i Sverige.

Karvonen (1997: 26-27) delar in imagelitteraturen i fem grupper. För det första finns det läroböcker i marknadsföring till marknadsförare och reklamare, för det andra har imagekonsulterna skrivit böcker för att lära t.ex. politiska konsulter att bli proffs i att kommunicera. Det finns kritisk litteratur som journalisterna har skrivit om imagekonsulternas operationer. Det finns också hemlig forskningslitteratur som beskriver hurdan bild kunder eller folket har om en viss produkt, företag, person eller land. Till sist finns det generell samhällsvetenskaplig litteratur som behandlar fenomenet image. (Karvonen 1997: 26-27) Image producerar visuella, skriftliga, musikaliska eller icke-verbala tecken och symboler. En uppfattning betyder att personen formar betydelser med hänsyn till sin egen livssituation och sina egna behov, på basis av den information han fått. I finskan

pekar image på den som skickar meddelanden och uppfattning på den som mottar meddelanden. (Karvonen 1997: 32) En viktig fråga i denna avhandling är Finlands och finländarnas image i de svenska nyheterna, men å andra sidan har journalisterna en egen uppfattning om Finland och finländarna.

2.1.1 Uppfattningarna och image står nära varandra

Som det står ovan pekar begreppet image på den som skickar meddelanden och uppfattningen på den som mottar meddelanden (Karvonen 1997: 32). Rope och Mether (1987) har skrivit om uppfattningarna inom marknadsföring. Begreppen är så nära varandra att åtminstone Rope och Mether (1987) anser att ”uppfattningsmarknadsföring” och imagemarknadsföring är synonymer. Uppfattningen är summan av våra erfarenheter, kunskaper, attityder, känslor och föreställningar. Image betyder här uppfattningen av produkten och företaget. I praktiken betyder uppfattningsmarknadsföringen att ett företag skapar en yttre bild till potentiella kunder för att nå sitt försäljningsmål. Att skapa en bild är ett strategiskt beslut för företaget. (Rope och Mether 1987: 16-17) Ordet image har en viss negativ klang hos mannen på gatan därför att det ofta har kopplats till varumärket, som är löst kopplat till sanningen och det finns distans inbyggt i ordet.

Marknadsföring fungerar om den passar till uppfattningar hos en individ. Den enda sanningen som en människa tror på är den som hon anser är rätt, oberoende om ”sanningen” är sann eller inte. Företaget i sig är inte viktigt utan vår uppfattning om det. Uppfattningen innehåller attityder, känslor och föreställningar. De enda ingredienser som grundar sig på realiteter är erfarenheterna, men de kan också vara färgade, samt kunskaperna som kan vara sanna eller osanna. Rationalitet är alltid kosmetisk. Människorna letar efter sådan information som passar hans/hennes tidigare åsikter. De gör också allt för att de inte behöver förändra sina åsikter om någonting som han/hon redan har en åsikt om. (Rope och Mether 1987: 19-21) Att den enda sanningen som en människa tror på är den som han/hon anser vara rätt och att människorna letar efter sådan information

som passar hans/hennes tidigare åsikter ger kanske en dystert bild av människor. Jag försvarar uppfattningen i alla fall. Om vi kommer ihåg någonting, testar vi vår föreställning genom att jämföra om den passar ihop med de tidigare föreställningarna som vi kommer ihåg.

En uppfattning utan känslor kallas en ren uppfattning och den innehåller värdefria tankar. En ren uppfattning förändras till en fast uppfattning då människorna söker positiva eller negativa sidor för att stöda ett beslut efter det första intrycket. Tidigare erfarenheter, fördomar, vanor och rädsla inverkar på oss och vårt mottagande av meddelanden. Om de riktiga observationerna strider mot våra förhandsuppfattningar, måste vi kontrollera vår synpunkt. (Rope och Methner 1987: 32-34) De fasta uppfattningar hos människorna formar en inre sanning och styr han/hennes beteende (Rope och Methner 1987: 55).

Det är klart att reklambyråerna bygger produktimage som tilltalar konsumenterna. Målet är att produkten får en image som skapar efterfrågan. Heiskala (1991) har skrivit att kulturen omkring oss begränsar reklamer. Reklamaktarna kan inte associera alla slags betydelser till alla produkter. De vardagliga problemen eller sakerna som människorna febrigt önskar eller avskyr fungerar bra i reklamer. En effektiv reklam koncentrerar sig på betydelserna i den kulturella mittfåran. (Heiskala 1991: 40-41) Kan man anpassa det här till media? Vi kan anta i alla fall att de finska ämnena i avhandlingsmaterialet som är intressanta för svenskar kan vara svenskhet, problem, tragedier, pengar och makt. Man kan anpassa teorin till media i en viss utsträckning, eftersom all media förutom Yle (Rundradion) är konsumtionsprodukter. Konkurrensen inom denna sektor har ökat dramatiskt på grund av omorganisering, kommersialisering och internet (Smolej 2011: 10). Samtidigt är det självklart att det inte är möjligt att jämföra reklam och media fullt ut, eftersom ”journalisters plikt [är] att sträva efter en sanningsenlig informationsförmedling” (Opinionsnämnden för massmedier 2014).

Heiskala (1991: 51) har också en annan intressant aspekt. Under det senaste århundradet dök det upp flera former av framförande som ersatte växelverkan ansikte mot ansikte. Mellan två personer är tolkningarna dubbelriktade. Då det gäller representation eller kulturprodukten är tolkningarna enkelriktade. Kulturprodukten reagerar inte på olika tolkningar genom att förändra tecknen som den har sänt. Olika åskådare kan tolka samma film på flera olika sätt så att man undrar om de har sett olika filmer i stället för en. (Heiskala 1991: 51) På samma sätt tolkar läsarna samma tidningsartikel på otaliga sätt. Det är möjligt att följa deras åsikter om en viss nyhet t.ex. i tidningarnas sms-spalter.

2.1.2 Lippmann tycker att vi lever i en pseudo-omgivning

Lippmann (1996) var den första som skrev om den offentliga imagen.

There is an island in the ocean where in 1914 a few Englishmen, Frenchmen, and Germans lived. No cable reaches that island, and the British mail steamer comes but once in sixty days. [...] They learned that for over six weeks now those of them who were English and those of them who were French had been fighting in behalf of the sanctity of treaties against those of them who were Germans. For six strange weeks they had acted as if they were friends, when in fact they were enemies. (Lippmann 1996: 3-4)

Öborna hade samma situation som de andra européerna, men i Europa var förseningen kanske flera dagar eller timmar. På den tiden tillverkade människorna produkter som de inte kunde exportera och köpte produkter som de inte kunde importera. Människorna litade på föreställningen som de hade om världen. Lippmann försöker bevisa att verklighet och ens uppfattningar är två helt skilda saker. Det finns både föränderlig verklighet och vår egen modell som är resultat från våra egna observationer. Modellen kan vara riktig, eller såsom på ön, gammal eller felaktig. Fastän människan handlar i världen som hon har föreställt sig, inverkar handlingar på den riktiga världen. T.ex. då människorna ville minska ondskan i världen brände de gamla kvinnor som häxor och då människorna sökte Indien hittade de Amerika. (Lippmann 1996: 3-5)

Fallen i fråga berättar om pseudo-omgivning, då bilden av verkligheten har kommit mellan individen och verkligheten. Ibland reagerar människorna på fiktion lika mycket som på verklighet då pseudo-omgivningen är grunden för våra handlingar. Om beteendet är bara tankar och känslor i stället för handlingar, dröjer det innan de inverkar på världen. Enligt Lippmann anpassar människorna sig till världen med hjälp av fiktion. De är inte lögnar utan skildringar av omgivningen som individen själv har gjort och omfattar allt från hallucinationer till forskares formler. Också nyheter är skildringar av den riktiga världen. (Lippmann 1996: 15-16)

Fastän alla journalister skulle arbeta dygnet runt, skulle de inte kunna berätta om alla händelser i världen. Därför arbetar de på vissa mittpunkter som polisens högkvarter, stadshuset eller parlamentet. På de här ställena finns det människor i ovanliga situationer. En vanlig dödlig är inte viktig för tidningarna, men då han går i konkurs, blir han en nyhet. Nyheter förekommer ofta på sådana ställen där individers ärenden berör den offentliga auktoriteten. Flera ärenden blir intressanta då det förekommer protester eller stridsfrågor. (Lippmann 1996: 338-340) Ett fungerande influensavaccin är inte en nyhet, men tiotals finska barn och ungdomar som har insjuknat i narkolepsi efter att ha vaccinerats är verkligen en nyhet.

Organisationerna anställer informatörer för att de ska ha någon mellan sin organisation och journalisten. Informatören hjälper journalisten, men samtidigt undviker vissa ärenden. Informatören förstår att det positiva som han/hon berättar inte är en nyhet om det inte skiljer sig från rutiner. Det lönar sig inte att berätta att ingenting har hänt om ingen väntar att det händer någonting. Därför gör informatören någonting: organiserar ett reklamtrick, ett evenemang eller blandar in sin kunds ärende till någonting som redan är en nyhet. Enligt Lippmann berättas det inte om oberedda saker i journalistik utan medierna använder stiliserat material. (Lippmann 1996: 345-347) Det är svårt att vara enig med Lippmann, eftersom medierna berättar om saker som inte har någonting med informatören att göra. Om det står i tidningen att t.ex. en av Sveriges viktigaste miljöstrider handlar om ett finskt företag, är det inte det bästa PR till Finland.

Enligt Lippmann är de dåliga levnadsförhållandena inte en nyhet, men om hälsomyndigheterna rapporterar att mortaliteten har ökat i ett industriområde eller att arbetstagarerna strejkar, får det nyhetsvärde. Ett ärende blir en nyhet då det händer någonting, ett uttåg eller en incident. Ärendet rapporteras från olika synvinklar som är viktiga i läsarnas liv. Läsaren kan vara en del av nyheten om han/hon hittar någonting bekant, dvs. stereotypi. (Lippmann 1996: 347-348) Om DN skriver att ett stort alkoholutbud i Sverige inte har ökat skador vilket är tvärtemot än vad som skett i Finland, kan läsaren känna sig bättre än supande finländare. Och då DN skriver om bra PISA-resultat i Finland, kan det berättas om positiva inställningar. Att läsare kan hitta någonting bekant och kan identifiera sig med budskapet har också lett till att i många tidningar tas läsarna med för att skapa innehållet: idéer och skrivet material. Material som producerats av allmänheten kan kallas i vissa fall för medborgarjournalistik som betyder att människor utan journalistutbildning gör insamling och rapportering av nyheter. På internet kan alla förmedla vad som helst till vem som helst.

Lippmann skriver också om en offentlig bild av celebriteter. Såsom världen har två sidor har också celebriteter eller kändisar två sidor. Det finns en riktig person och dessutom en offentlig bild som har gjorts till folket. Personifieringen kan vara ett sätt att förstå ärenden som annars är svåra att förstå. Enligt Lippmann har en vanlig människa svårigheter att föreställa sig miljoner soldater. Därför är det lättare att föreställa sig två kämpande fältherrar. (Lippmann 1996: 13) På samma sätt är det svårt för en svensk att förstå fem miljoner finnar, men lättare att uppfatta två finska presidentkandidater.

Det är absurt att kritisera människor därför att de inte har en perfekt bild av verkligheten eller inte ens en omfattande bild av en sak. Vi är inte maskiner. Nyheterna är inte heller vetenskapliga artiklar utan texter med en synvinkel och som publiceras även utgående från inskränkt information. Lippmann skriver också att journalisterna arbetar på vissa mittpunkter som polisens högkvarter eller stadshuset, men jag kritiserar det här sättet. Det är lätt och snabbt att ringa till polisen och fråga om brott, men det är svårt och eftersträvansvärt att söka en vanlig människa: offer eller brottslig. De svenska nyheterna om

Finland berättar väldigt sällan om vanliga människor: ofta talar experter, poliser och politiker. Då blir nyheterna byråkratiska och avlägsna. Lippmann klagar också om informatörer, men om man läser en tidning eller en nyhetssajt, är merparten av texter sådana som inte har någonting med informatörerna att göra. De försöker påverka medierna, men i verkligheten är det svårt, eftersom journalisterna misstror informatörerna och tvärtom.

2.1.3 Goffman analyserar människor och image med teatermetaforer

Goffman behandlar image som ett dramaturgiskt fenomen. Han använder metaforer från teatervärlden för att forska i offentliga framträdanden, speciellt social interaktion. Då medierna nämner image är teatermetaforer väldigt allmänna: t.ex. termen interaktion hänvisar till interaktionen då båda parterna är närvarande. Föreställningen betyder verksamhet som den ena parten har gjort i en viss situation och som inverkar på de andra parterna. Då individen eller aktören spelar samma roll för samma publik, föds det ett socialt förhållande. En social roll innehåller vissa rättigheter och skyldigheter. (Goffman 1971: 25-26) Goffman skriver också om ansiktet och ansiktsarbete. Ansiktet har ett positivt socialt värde eller en social position som en person har och får under interaktionen. De andra stöder hans/hennes ansikte och aktören stöder publikens ansikte. (Goffman 1955: 5-10) Goffmans ansikte kan vara en synonym till ordet image som betyder bilden som aktören försöker visa av sig själv. Då är imagen som en roll och den som har en roll kan kräva ett visst slags beteende av de andra och tvärtom: t.ex. presidentkandidaterna försöker uppträda som presidenter. (Karvonen 1997: 131)

När en person hamnar i en ny situation frågar han/hon vad som händer. Då kan svaret vara att det pågår ett möte eller en fikapaus. Den här situationsdefinitionen hjälper deltagarna att uppehålla en social interaktion. T.ex. då värnpliktiga rycker in måste de snabbt lära sig en ny värld, ett strategiskt rollspel i vilken värnpliktiga måste lyda order och alla bär uniform. Rollerna definierar den sociala verkligheten. Då en människa når

en position, måste han/hon bete sig i enlighet med en linje. På det sättet formar rollerna hela samhället. (Karvonen 1997: 132-133) Ett annat exempel på situationsdefinitionen är den svenska journalisten som skriver om Finland och försöker göra det utan sina fördomar om landet.

Den nya personen är inte den enda som samlar information utan gruppen omkring honom/henne gör det också. Då personen kommer till en viss situation, börjar de andra samla information av honom/henne och tillämpa den i praktiken. Människorna är intresserade av individens kompetens, pålitlighet, socioekonomiska status och hans/hennes inställning mot gruppen. Gruppen vill ha information för att bättre kunna värdera situationen, nykomlingen och det som nykomlingen väntar gruppen göra. (Goffman 1971: 11) På samma sätt söker en svensk tidningsläsare vinkar om finländarens status eller utseende och jämför dem med sina tidigare erfarenheter om finländare.

Nykomlingen använder direkt kommunikation som ord och indirekt kommunikation som gester. Han/hon vill ge en viss bild av sig själv (Goffman 1971: 12-14). En individ betar sig i enlighet med en linje och de andra vet att han/hon vill ge den bästa möjliga bilden av sig själv. Individerna kan lätt säga vad som helst han/hon vill, vilket betyder att det är lätt att manipulera ord i motsats till uttryck och gester. Därför följer gruppen båda slags observationer. (Goffman 1971: 17) I tidningar står det bara det som någon finländare har sagt utan gester eller uttryck. Därför brukar den som intervjuas ofta manipulera det som han/hon säger så att han/hon visar bara sina bästa sidor.

Det första intrycket i början av mötet är viktigt och påverkar senare händelser. Värderingen har även en moralisk nivå eftersom varje medlem i samhället har rättighet att anta att de andra parterna ska följa hans/hennes linje för att interaktionen ska gå utan problem. Samtidigt måste individen följa sin linje, dvs. vara just det som han/hon påstår vara. (Goffman 1971: 23) I den här avhandlingen kan den svenska läsarens första intryck vara ett tidigare möte med finländarna eller en tidigare artikel om landet. Ett ex-

empel på en individ i materialets nyheter som följer en linje och måste försvara linjen även i svårigheter är före detta Svenska Folkpartiets ordförande och försvarsminister Stefan Wallin. Han fick anklagelser om ministerstyre i en försvarsutredning om svensk-språkig utbildning av värnpliktiga, dvs. inte följde sin officiella linje, och därmed var tvungen att lämna sin partiledarpost och ministerpost. Det känns att man inte orkar vänta på riktiga bevis under likadana politiska skandaler utan skandalen föds snabbt. En orsak kan vara Rope och Methers (1987) pessimistiska syn på media och människor. Människorna letar efter sådan information som passar deras tidigare åsikter: t.ex. att politikerna är skurkar.

I extremfall kan aktören/individen leva sig in i sin roll eller tvärtom ställa sig kyniskt. En värnpliktig följer först reglerna för att han/hon ska undvika straff, men efteråt för att han/hon ska få uppskattning. Ibland kan det finnas information om personen som inte kan integreras i den linje han/hon följer och då avbryts interaktionen. Också publiken blir förvirrad. (Goffman 1971: 29-30, 62) Det finns ett exempel på förvirring i avhandlingsmaterialet i vilket det finns flera positiva artiklar om högklassiga finska skolor och de svenska myndigheterna har gjort samarbete med Finland, men om de finska resultaten rasade vore de svenska läsarna förvirrade.

Flera yrken är sådana att allmänheten inte ser deras arbete. Därför dramatiserar arbetstagarna sitt osynliga kunnande. (Goffman 1971: 41) Journalisternas situation är motsatt för alla kan se deras kunnande. Då en arbetstagare vill visa det han/hon arbetar med tjänar det medier som måste dramatisera och tv-medier som måste göra saker synliga. I avhandlingsmaterialet berättar forskarna om undersökningarna och polisen om dagens händelser. Då en individ framträder, måste han/hon framföra sitt samfunds officiella värden. Han/hon uttrycker det som han/hon vill, sin idealbild och döljer de motstridiga sakerna. Imagen uppfattas ofta som en idealiserad bild, men image och verklighet är två olika saker medierna måste forska i djupt. (Karvonen 1997)

2.1.4 Boorstin anser att verkligheten har degraderat till image

Enligt Boorstins tolkning av image har verkligheten degraderat till image. De organiserade pseudohändelserna ersätter det äkta livet och de spontana händelserna. Idealerna som förr ledde livet har blivit konkreta pseudoideal och degraderats till image. Också hjältar har blivit kändisar och äkta konst har blivit popkonst. Överhuvudtaget beskriver Boorstin ofta hur allt var bättre förr. (Boorstin 1962)

Boorstin berättar om nyheter som har blivit någonting som samlas snarare än rapporteras. Förr fanns det nyheter om det hände någonting i världen, t.ex. en tågolycka eller en storm. Nuförtiden är nyheterna någonting som arrangeras, t.ex. ett pressmeddelande eller en intervju. Om journalisten inte hittar en spontan händelse måste han/hon uppfinna någonting vilket leder till pseudohändelser. Det grekiska ordet pseudo betyder falsk. (Boorstin 1962: 7-9) Vad skulle Boorstin ha sagt om kvällstidningar av idag apropå arrangerade nyheter? Åtminstone en av de finska kvällstidningarna väntar inte på att en utländsk kändis visar lite bar hud på foton utan går igenom foton från internationella bildbyråer varje morgon och gör nyheter om ämnet systematiskt. Också en finsk skvallertidning organiserar fester och bjuder in kändisar för att få nyheter när de är berusade. Pseudohändelserna är någonting som organiseras för publicitetens skull i stället för någonting spontant. När en hotellägare vill förbättra sin business anställer han/hon varken en ny kock eller gör en renovering utan anställer en PR-konsult som ordnar en 30-årsfest för hotellet. (Boorstin 1962: 10-11)

Förändringen beror på medierna som är alerta dygnet runt och behöver planera nyheter på förhand. Stressen att göra pseudonyheter har ökat och lett till att journalister skapar nyheter med hjälp av intervjuer, presskonferenser och paneldebatter. (Boorstin 1962: 14-15) Också ett läckande av hemligheter har blivit institutionaliserat och läckorna kan vara ett planerat sätt att få ut information från företag eller myndigheter. En nyhetsläcka är en pseudohändelse par excellence och har ordnats lika bra som en vanlig presskonfe-

rens. (Boorstin 1962: 30-31) Det är lätt att vara delvis enig med Boorstin om behovet att uppfinna nyheter dygnet runt. t.ex. intervjun med en hög tjänsteman eller en politiker är alltid en nyhet fastän han/hon inte avslöjar någonting. Också gallupundersökningarna är alltid nyheter även om det inte finns någon ändring i siffrorna.

Pseudohändelserna är mer intressanta än de spontana händelserna. Stereotyperna är överförenklade modeller som hjälper oss att iaktta betydelser i världen och samtidigt begränsar erfarenheter på ett sätt som är emotionellt tillfredsställande medan pseudohändelserna dramatiserar erfarenheter på ett intressant sätt. Pseudohändelserna är mer dramatiska än verkligheten, t.ex. de dramatiska tv-debatterna i jämförelse med ett möte på gatan. Pseudohändelser utförs enkom för att generera tidningsartiklar. Pseudohändelserna är typiskt lätta att repetera. De kan kosta mycket, måste reklameras för att få valuta för pengarna, de är vänligare och därför mera lugnande och trevligare att följa. Men pseudohändelserna leder till pseudoegenskaper. (Boorstin 1962: 37-43) I verkligheten kan det finnas långa och viktiga processer i Finland, även positiva, men utan en institution som berättar om dem väcker de inte uppmärksamhet. En typisk pseudohändelse är en nyhet om det som Sveriges kung Carl XVI Gustaf fick i present, nämligen 14 miljöforskare som samlades under ett symposium på Slottet. Boorstin beskriver vidare hjältar som har degraderats till kändisar utan innehåll. Två sekler innan hyllades hjältar för sitt mod och stordåd och blev länge ihågkomna. Nuförtiden finns det alltfler kändisar och de glöms bort efter att de har försvunnit från medierna. Kändisar är inte bra eller dåliga utan de är humana pseudohändelser. (Boorstin 1962: 57-64)

Enligt Boorstin har image ersatt idealen. Termen idé, som är nära termen ideal, betyder den perfekta formen, men engelskas ord *imago* härstammar från latinets ord *imitari* som betyder att imitera, medan ideal har egenvärde (Boorstin 1962: 197). Våra tankar om presidentkandidater är inte längre lika viktiga som våra tankar om deras officiella image (Boorstin 1962: 204). Image är syntetiska och planerade att göra ett visst intryck. Image är inte bara varumärke, design eller slogan utan en planerad personlighetsprofil om människa, institution, företag eller produkt. Till skillnad från en privat karaktär, är

image en offentlig personlighet (Boorstin 1962: 185-187). Image är livfull och konkret, och mer förenklad än objektet som imagen representerar. Men samtidigt är image flertydig och flyter mellan fantasi och sinnen, mellan förväntningar och verklighet. (Boorstin 1962, 193)

Det är lätt att vara ense med Boorstin om vissa synvinklar. Å andra sidan är alla nyheter inte pseudonyheter utan det finns artiklar också om verkligheten. Merparten av materialets nyheter behandlar konkreta ärenden och händelser, t.ex. nyheter om brott och olyckor. Det finns färre händelser inom socialsektor, men texterna handlar om konkreta saker. Det finns också pseudohändelser såsom nyheten att finländarna vill ha kvar vinmonopol. Status quo är inte en nyhet utan kan vara här marknadsföring. Materialet i avhandlingen innehåller mera riktiga nyheter än pseudonyheter: Finlandsbilden är faktabaserad om än färgad. Den är inte en planerad profil som Boorstin beskriver utan flertydig, slumpmässig bild som flyter mellan förväntningar och verklighet och beror på händelserna i Finland. Teorin om hjältar som har blivit kändisar utan innehåll är intressant och stämmer särskilt i nöje och kvällstidningar. Avhandlingens material innehåller bara några människor: vanligtvis experter men inte kändisar eller vanliga människor. Därför är det lättare att forska i Finlandsbilden i stället för finländare.

2.1.5 Klapp jämför symboliska ledare och celebriteter

Klapp undersöker image genom symboler. Han forskar i symboliska ledare som verkar genom sin image oberoende av sin officiella ställning. Klapp skiljer på en symbolisk ledare, en symbolisk ledare som agerar genom medier och en ledare för en organisation. En ledare för en organisation verkar inom en social struktur eller i en organiserad grupp, medan en symbolisk ledare verkar genom det han/hon representerar. En symbolisk ledare kan också verka inom en organisation, men behöver inte göra det. (Klapp 1964: 7) De symboliska ledarna och celebriteterna har en roll att spela och de måste vara symboler till många och sköta om sin image (Klapp 1964: 13). Celebriteten hör egentligen till

alla och är en syndabock vid behov. Flera figurer godkänner nackdelarna med att vara en celebritet och undviker att svika folket. Ledarna initierar känslor och förväntningar och försöker leva enligt dem. Image är inte kontrollerbar utan lever sitt eget liv. (Klapp 1964: 17-20)

Vem är en symbolisk ledare? En ledare kan vara en person som många identifierar sig med, eller hatar. Ledaren kan vara en erkänd social person som folket imiterar. När ledda identifierar sig med en hjälte känner de sig som vinnare. Han/hon rör de ledda genom sin image, livsstil och attityd. Ett sätt att behandla figurer är genom att tala om ett offentligt drama och sin inverkan på publiken. Det offentliga dramat är en social process i vilken allmänheten kan genomleva saker genom en dramatisk kontrastering mellan de offentliga figurerna. (Klapp 1964: 23-24)

De svenska nyhetsartiklarna om Finland innehåller naturligtvis namn, men bara några celebriteter eller symboliska ledare. Ministrarna ger utlåtanden och har position utan att vara symboliska ledare och att vara en politiker betyder inte att han/hon betyder någonting till någon. Det finns ändå flera politiker i materialet, t.ex. presidentkandidaterna Sauli Niinistö och Pekka Haavisto, presidenterna Tarja Halonen och Martti Ahtisaari och från Svenska folkpartiet den förra försvarsministern och partiledaren Stefan Wallin, försvarsministern Carl Haglund och justitieministern Anna-Maja Henriksson. Flera finlandssvenska politiker visar tydligt att svenskheten i Finland intresserar svenskar. Annars finns det bl.a. Nordeas styrelseordförande Björn Wahlroos och skidåkaren Veikko Hakulinen. Det skulle finnas fler idrottare om sportsnyheter vore med i materialet, men endast traditionellt nyhetsmaterial har beaktats i den här studien.

Det är svårt att förutsäga symboler. Publiken kan se apatisk ut men vet när den verkligen vill ha honom/henne. (Klapp 1964: 27) Inte ens experterna vet varför en person blir en symbol, men det är möjligt inom flera branscher som ekonomi, utbildning och politik. En symbolisk ledare leder egentligen inte utan används psykologiskt för han/hon

representerar vissa saker. Ibland gör en person en ”hit” som tilltalar en publik som har letat efter någonting, men oftast försöker personen förstå det som publiken vill ha, beaktar responsen och förändrar sig till någonting publiken vill ha. Imagen är alltid produkt av interaktion och går inte att förutse. (Klapp 1964: 31-34) Ett typiskt offentligt drama är presidentval och speciellt den andra valomgången som ger en kontrast som intresserar också i Sverige. Valomgången var mellan moderaternas Sauli Niinistö och de grönas Pekka Haavisto. Även om Niinistö vann blev Haavisto en symbol som kallades Haavistofenomenet, eftersom de gröna fick mindre röster i riksdagsvalet än i presidentvalet. DN skriver att ”en mildögd homosexuell fredsmäklare” ”har satt i gång en ny politisk våg för öppenhet och tolerans i presidentvalet och finlandssvenskarna stöder i huvudsak de grönas Haavisto inför den avgörande presidentvalsomgången.” (DN 4.2.2012)

Det är svårt att förutse symboler för den allmänna opinionen varierar och opinionsundersökningarna är för generella för att ge kunskap om kommande förändringar. Ibland är det lättare att gissa, t.ex. under ett krig behövs det martyrer och hjältar. För det andra har en symbolisk ledare inte alltid en föregångare och ledarna kan börja eller avsluta en trend. För det tredje indelas figurerna i hjältar och skurkar. Till sist måste en symbolisk ledare ha färg, dvs. något som fångar uppmärksamhet. En symbolisk ledare kan vara passiv så att han/hon inte leder utan representerar en kollektiv idé genom att symbolisera vissa saker. (Klapp 1964: 39-42) I avhandlingsmaterialet symboliserar presidentkandidaterna otaliga saker till läsarna, t.ex. de finlandssvenska politikerna representerar svenskheten och Halonen och Ahtisaari inte bara presidentinstitutionen utan bl.a. fred eller kvinno sakärenden. Wahlroos nämns inte i nyheterna bara för att han är Nordeas styrelseordförande men därför att han är en symbolisk ledare, en del av både Finlands och Sveriges elit och ger färgstarka kommentarer jämfört med många svenska affärsmän.

Enligt Klapp kan den symboliska ledaren vara av olika typer såsom hjälte, offer, skurk eller clown. Då publiken identifierar sig med hjältar kan de känna sig framgångsrika.

När en idrottare vinner kan de känna att de vinner själv. En hjälte kan vara bl.a. vinnare, försvarare, korsfarare, martyr, moralisk ledare, uppträdare eller klok. I stället tycker publiken inte om skurkar och identifierar sig inte med dem utan njuter av hatet. (Klapp 1964: 42-65) Också sakerna kan vara symboliska ledare, t.ex. i vinterkriget jämförde amerikaner Sovjetunionen och Finland med Goliat och David. I avhandlingsmaterialet kunde t.ex. gruvan Talvivaara vara en skurk.

När en person har förvandlats från en figur till en sak, måste han/hon fullgöra sina krav. Annars blir symbolens position skadad. Klapp har listat motsatser som är särskilt farliga. En stor pamp får inte följa någon, en mästare får inte förlora och ett helgon får inte ruckla. (Klapp 1964: 139) Rollerna kan också förändras om personen betar sig så att publiken värderar honom/henne om, det finns en förändring i styrkeförhållandena mellan figurerna så att figuren inte kan fortsätta som en hjälte, det kommer nya aktörer eller gamla aktörer går bort vilket inverkar på situationen eller det finns en förändring i ett emotionellt klimat vilket också förändrar roller. (Klapp 1964: 148) Inte bara en celebritet har en roll att spela utan också en person som agerar enligt en profession, i avhandlingsmaterialet t.ex. lärarna. Å andra sidan politikerna som gör sina roller mångsidigare tilltalar flera väljare.

Allt som allt kan alla människor eller föremål ses som märken då de representerar mer än sig själva, t.ex. land eller folk. Då en svensk läser om en vanlig finländare, tycker han/hon att finländarna är sådana eller stadsbor och lantbor är sådana. Ofta söker journalister vanliga dödliga att berätta hur saken i nyheten syns i personens liv. Då representerar den som intervjuas en större grupp i samma situation. t.ex. en artikel som försvarar surrogatmoderskap och insemination av ensamstående kvinnor berättar om ett svenskt par som reste till Finland där mannens syster blev surrogatmamma. Då representerar paret ett större fenomen.

2.1.6 Haug kritiserar varuestetik

Haug uppfattar att image är någonting som säljer illusioner eller övertalar kommersiellt. Marknadsförarna forskar i kundernas önsknings och ängslan med djupa psykologiska och sociologiska undersökningar. Sedan kan de skraddarsy produkten ett väsen och en bild som signalerar om just passande saker. Marknadsförarna säljer också politikerna liksom man säljer korv i butiken. Haug kritiserar varornas estetik som betyder att produktens kvalitet inte är väsentlig utan hur den ser ut. Vi förstår att reklam är någonting som lurar människor och går utöver själva varan. (Haug 1982: 20) Då ett föremål blir en vara måste den vara nyttig för att bli såld. Om varan tillfredsställer ett mänskligt behov har den bruksvärde. (Haug 1982: 26.) Haug förklarar att en kund och en säljare vill olika saker: kunden vill ha varan för bruksvärdes skull. För säljaren har varan bytesvärde och han/hon vill byta varorna mot pengar. Varorna är stumma och kan inte tala. Därför berättar deras utseende, utsida, doft och annat information om de har bruksvärde, vilket kallas varuestetik. Säljaren lovar bruksvärde men varan behöver inte vara god utan bara se bra ut. (Haug 1982: 37-39)

Haug skriver också om kopior. Efter att producenterna hade börjat massproducera handarbeten, hade de inte längre en vacker handgjord utsida. Därför försöker producenterna göra den vackra utsidan kosmetisk och produkterna blir förfälskningar. (Haug 1982: 76-79) Ibland gör tillverkarna medvetet sämre produkter. Om produkten är hållbar behöver kunden inte köpa en ny. (Haug 1982: 159-161) Enligt Karvonen (1997: 121) antar Haug att kunden köper varan bara en gång. Om det stämmer, är det lätt att svindla, men nuförtiden anses stamkunder lönsamma, lätta och billiga, eftersom företagen inte behöver få dem tillbaka med dyrbar reklam. Nuförtiden kan man åka fast för fusk och i medievärlden är det fatalt. Att reparera imageskador är ofta en dyr och ibland en omöjlig operation. Om ett företag lurar på miljöfrågor, en miljöorganisation märker det och informerar om det till flera länder, blir den ursprungliga besparingen väldigt dyr. Imagen är någonting man kan se i slutsumman. (Karvonen 1997: 161)

Teorin kan vara relevant till avhandlingen gällande t.ex. Finland Promotion Boards arbete som utvecklar Finlandsbilden. ”En positiv bild av vårt land bidrar till att utländska aktörer väljer Finland, finländsk kompetens och finländska produkter – vare sig det är en turist, en investerare, en konsument eller ett företag som gör valet. Därför är Finlandsbilden viktig”, sägs det på deras webbsidor (Utrikesministeriet 2013). Men utgångspunkten är att söka Finlands starka sidor, inte förändra själva produkten enligt kunder. Vad gäller Finlandsbilden är det inte önskvärt att försämra varumärket utan det är bättre att människorna väljer en finsk produkt, firar semester i Finland eller investerar i Finland om och om igen. På webbsidorna sägs det att ”Det handlar om vårt rykte. Finlandsbilden ska betona det som faktiskt är våra starka sidor.” Och också i det här fallet är stamkunder lönsamma, turister som kommer hit flera gånger eller investerare som satsar på flera startup-företag. (Utrikesministeriet 2013)

2.1.7 Ong och McLuhan forskar i image ur teknologins perspektiv

McLuhan och Ong har forskat i medier och image ur teknologins perspektiv. De har inte behandlat image i stor omfattning, men de framför flera intressanta och för avhandlingen relevanta synpunkter vilka kommenteras nedan. En av McLuhans (2001) utgångspunkter är att alla medier är förlängningar av våra kroppar och de elektroniska medierna är förlängningar av nervsystemet som vi kan använda för att iaktta hela världen. Mediet är budskapet enligt McLuhan vilket betyder att medier har personliga och sociala följder. Det världsomspännande informationsflödet bygger en global by där människan samlar information. (McLuhan 2001) Om medierna är förlängningar av våra kroppar, är journalisten i Finland på sätt och vis en förlängning av ögonen och öronen hos en svensk. Han/hon behöver inte vara på plats överallt utan världen kommer till honom/henne.

Enligt McLuhan förändrar varje ny medieinnovation vårt sätt att tänka och leva. Det är en stor poäng också i Ongs studier som forskar i det muntliga- och skriftliga språket.

Förändringar i medieteknologin, såsom det skrivna ordets födelse, har ersatt öronen med ögonen. Ong skriver (1991: 14) att samhället formades först med hjälp av det talade ordet och blev historiskt sett mycket sent skriftspråkligt. Övergången till skriftspråklig-
het betyder nuförtiden ett informationsflöde. Svenskarna behöver inte längre vänta på hörsägner om händelserna i Finland utan de kan lyssna och läsa på nyheter.

Den orala kulturen är nära det mänskliga livet och undviker abstrakta former. ”I muntliga kulturer har man en tendens att bruka begrepp i situationsbestämda, operationella sammanhang som är minimalt abstrakta i den meningen att de ligger nära den levande, mänskliga tillvaron.” (Ong 1991: 63) Skrivandet är kontextfritt språk, dvs. ”resonemang som inte direkt kan ifrågasättas eller bestridas på samma sätt som det muntligt framförda, eftersom nedskrivna resonemang har avskilts från sin författare (Ong 1991: 94)”. Därför borde läsaren ta i beaktande hur gammal texten är, speciellt om texten är väldigt gammal. Skrivna texter har också andra intressanta drag. Till skillnad från talet, kan skrifterna repeteras ändlöst och noggrant. Skrivandet tillåter också en lugn granskning långt borta från den sociala situationen. (McLuhan 2001: 173) En åskådare kan ha starka känslor på olycksplatsen, men efteråt borta från situationen är det lättare att vara neutral. Då gruvan Talvivaara läcker är det lättare för en svensk läsare att vara neutral jämfört med någon som bor nära gruvan.

2.2 Landsbilden omfattar alla erfarenheter och kunskaper om ett land

Högnäs (1995) har gjort sin egen tolkning av landsbild och mentalitet.

Det finska inlandet ställs mot den svenska kusten, om än också det finska hjärtats innerlighet mot den mer utåtriktade, praktiskt begåvade men kanske ytligare svenskheten, finsk känsla mot svenskt intellekt, djupsint metafysik mot handlingskraft, individualitet och frisinne, och så vidare. Därmed blir ofta det finska liktydigt med ursprunglighet, äkthet, men också med formlöshet; svensk är den klara konturen, den utmejslade individualiteten kontrollerad av sunt förnuft och västerländsk kulturtradition. (Högnäs 1995: 14)

Landsbilden omfattar alla erfarenheter, känslor och intryck som människorna har om ett land. Finlandsbilden betyder bilden av Finland som finns i offentligheten och i pressen. Ett företag eller ett land kan inte skapa eller förändra mycket sin image, utan uppfattningarna skapas genom utbildning, egna erfarenheter eller medier. Uppfattningarna som pressen ger av små länder som Finland är stereotypa och förenklar verklighet. (Salmi-
nen 2000: 27-31). Utrikesministeriet och Centralen för Turistfrämjandet MEK har gjort flera sammandrag av Finlandsbilden i världen som ger en god grund (Donner och Häikiö 1990: 105). Annars har forskarna sökt Finlandsbilden i tidningar, politiska tidningar, läroböcker, intervjuer och rapporter, från journalister, diplomater, företagare, vanliga människor, studenter och invandrare, från flera europeiska länder, speciellt Ryssland (Sovjetunionen), Sverige och Tyskland, men också från Norge, Storbritannien, Estland och New York (se Tabell 1). Donner och Häikiö (1990: 105) skriver att den bild som resenärer, kongressgäster, handelsmän och journalister har av Finland är så god eller dålig som landet är. Bilden innehåller inte bara erfarenheter och känslor utan också kunskaper som skapas genom utbildning och medier. Journalisterna är viktiga för bilden påverkas mycket av deras uppfattningar.

Tabell 1 Undersökningar av Finlandsbilden

Tid	Materialet	Fokuset och centrala resultat
1970-talet	Den amerikanska pressen	Finlands kris år 1941
Början av 1980-talet	Utländska artiklar om Finlands utrikespolitik	Det största intresset var förhållandena med Ryssland, sedan Finland och Norden och Finlands östhandel.
1986	Den första generationen av finska invandrare i Sverige	Sverige fick högre ställning än Finland gällande arbetsliv, stat och politik och mentalitet. Länderna var på samma nivå på förhållanden med arbetskamrater. Finland fick bättre betyg på yrkesskicklighet, utbildning och yrkesutbildning.

Slutet av 1980-talet	Pressen i grannländerna och längre i Europa och Förenta Staterna	Image var positiv men inexakt: i grannländerna mångsidig och rätt, men längre i Europa och Förenta Staterna oklar.
1988	De västtyska livsmedelsimportörerna	Kännedom om politiska, geografiska och ekonomiska kunskaper om Finland var goda och Finlandsbilden positiv.
1989	De utländska journalisterna	I Sverige tycktes det att Finlands utrikespolitik var hasardartad, men det fanns också amerikanisering.
1989-1990	Företagsledare i Västtyskland, Danmark, Storbritannien, Frankrike och Italien	Det förekom både mycket positiva och starkt negativt laddade åsikter. Finlandsbilden var vag och ibland förekom det feluppfattningar.
1990	Den ryska och europeiska pressen	Efter 1995 har imagen flyttats sig från Rysslands grannland till ett EU-land. Det finns nya symboler såsom EU-medlemskap, Nokia och elitidrottare.
Början av 1990-talet	Amerikanerna	Amerikanerna inte kände Finland.
1993	De blivande svenska och norska lärarna för grundskolan	Det finska samhället var ett demokratiskt, homogent samhälle med starka nationella traditioner. Problem var alkoholism, språk, aggressivitet och intolerans.
1990-talet		Finland behandlades som ett avskilt, avlägset och nordligt land i Sovjetunionens grannskap, men Finlandsbilden fick positiva drag tack för hightech och Nokia.
1999-2000	Två tyska dagstidningar och två tidskrifter	Nästan alla artiklar om finska män, kvinnor, teknologi, bastu, konst, neutralitet, historia, EU-medlemskap, politik och klichéer var positiva.
2012	”Finland i utländska medier”, sammanställt från utrikesministeriets rapporter	Finlandsbilden är mera tudelad än tidigare. Finland var en bråkmakare i eurokrisen men också ett modelland som skötte sina egna affärer.

Man har inte forskat mycket i Finlandsbilden i den utländska pressen. Föregångarna på området var Paasivirta och Eskola. T.ex. Eskola skrev i början av 1970-talet vad den amerikanska pressen skrev om Finlands kris år 1941 (se Tabell 1). Efteråt har det funnits rikligt med böcker om landsbilden. Flera tidigare studier om Finlandsbilden har fokuserat på Ryssland/Sovjetunionen. Då forskarna skrev om utländska artiklar om Finlands utrikespolitik i början av 1980-talet, var förhållandena med Ryssland det största intresset. Sedan forskades det i Finland och Norden, och för det tredje Finlands östhandel. (Salminen 2000: 28-29)

Också staten har gjort olika rapporter om Finlandsbilden. Publikationen Finland i utländska medier (Suomi ulkomaisissa tiedotusvälineissä) har sammanställts från rapporter skrivna vid utrikesministeriets beskickningar utomlands. Finlandsbilden är mera tudelad än tidigare. År 2012 tyckte media i utlandet att Finland var en bråkmakare apropå eurokrisen men samtidigt ett modelland som skötte sina egna affärer. Tidningarna skrev speciellt om finanskrisen i Europa och Finland.

”Finland har beskrivits som en eurokrisens tuffa överlevare som kräver samma regler för alla. Orsaken till den tuffa attityden hittade man i hur Finland på egen hand tog sig ur depressionen på 1990-talet och den stränga hushållningen sedan dess. Tonen blir svalare ju närmare man kommer de länder som drabbats hårdast av eurokrisen. I dem talas det ofta om en tudelning av Europa. I italienska medier blev Finland till och med galjonsfiguren för de länder som döptes till ”Nordens hökar”. ”Osolidarisk ” och ”självisk” var ord som kopplades till Finland i flera länder.” (Utrikesministeriet 2013)

Trots negativitet har Finland förvarat de traditionella positiva sinnebilderna också i sådana länder som kritiserar Finlands europolitik. Landet är jämlikt och effektivt med genomskinlig förvaltning. ”Statsministern flög i turistklass och de i vanliga medborgarnas vardag fungerar t.o.m. automaterna för returflaskor. Finlands skolsystems förträfflighet upprepades i alla världsdelar.” (Utrikesministeriet 2013)

Delegationen för internationell information skriver i sin slutrapport att Finlandsbilden betyder uppfattningen om Finland som råder utomlands och är en spegling av de förhållanden som råder i Finland (Utrikesministeriet 1990: 143). Enligt rapporten har den negativa Finlandsbilden ofta sitt motstycke i verkligheten och kritiken från utlandet är

berättigad (Utrikesministeriet 1990: 2-3). Få länder är nöjda med sin landsbild som förekommer i den utländska pressen (Salminen 2000: 27). Å andra sidan är "[d]en enskilda människans önskan och möjligheter att få objektiv kunskap om främmande länder och folk" begränsade (Utrikesministeriet 1990: 3-4). Föreställningarna om andra nationer och länder grundar sig vanligtvis på förenklingar och det behövs personliga upplevelser för att förändra stereotyper. Det är typiskt att stereotyper om ett litet land är ensidigare jämfört med ett stort land. I alla fall, på 1990-talet behandlades Finland i allmänhet som ett avskilt, avlägset och nordligt land i Sovjetunionens grannskap. (Utrikesministeriet 1990: 4)

2.2.1 Grannländerna skriver om oss, annars är Finlandsbilden positiv men inexakt

Finland är ett litet land och en liten nationalekonomi och därför får inte internationell uppmärksamhet. Positiv publicitet är viktig för Finland och bidrar till ökad export. I slutet av 1980-talet var Finlandsbilden i den utländska pressen positiv men inexakt (se Tabell 1). I grannländerna var bilderna relativt mångsidiga och rätta, men längre borta i Europa och Förenta Staterna oklara. Det kom fram i studier i början av 1990-talet att amerikanerna inte kände Finland. På 1990-talet fick Finlandsbilden positiva drag tack vare hightech och Nokia. Pressen är intresserad vanligtvis av sitt eget land och sina grannländer. Främst grannländerna Estland och Sverige skriver om Finland (se Tabell 1). (Salminen 2000: 27, 32)

Det finns inte mycket forskning om Finlandsbilden i den svenska pressen. I utrikesministeriets publikation Finland i utländska medier var Finland ganska synlig i de svenska medierna år 2012 (se Tabell 1). Ämnena var politik, säkerhetspolitik, skolsystem, kultur, ekonomi och energi. Europa- och utrikeshandelsminister Alexander Stubbs kolumner i den näringslivsinriktade dagstidningen Dagens industri behandlade EU, euro och frågor mellan Finland och Sverige. Svenskarna var nöjda med presidentvalet i Finland. Alla största tidningar skrev kommentarer om valet. Den nya presidenten Sauli Niinistö

fick positiv uppmärksamhet och Pekka Haavistos bra resultat visade att Finland inte är så sannfinländsk och media var nöjd med att över 40 procent röstade på en homosexuell kandidat. Alla största tidningar intervjuade Niinistö före hans statsbesök. (Utrikesministeriet 2013: 13-14)

Som tidigare var media också 2012 mycket intresserad av det finska grundskolsystemet. Artiklarna berättade om den internationellt höga nivån och jämförde den med det svenska systemet och dess problem. Lärarutbildningen var ett annat favorittema. Det blir en brist på lärare i Sverige och media jämfördes situationen ofta med Finlands bättre läge. Diskussionen om säkerhetspolitik började år 2012 då ÖB sade att de hade brist på resurser. Finland är alltid med då svenskarna debatterar om säkerhetspolitik, och den här gången media behandlade också Finlands och Sveriges relationer till Nato. Nokia var det finska företaget som intresserade mest. (Utrikesministeriet 2013: 15)

UM bad också tidigare, år 1989, några sakkunnigutlåtanden om Finlandsbilden av de utländska journalisterna som är en viktig målgrupp för Finlandsbilden (se Tabell 1). Det kom fram att det viktigaste arbetet för Finlandsbilden är grundfakta om Finland och dess historia. I Sverige tycktes det att Finlands utrikespolitik var till 1980-talets slut hasardartad och i nära samband med hotet från Sovjet, men sedan fanns det samma amerikanisering och medelklassinställning som i Sverige. Det ekonomiska undret väckte uppmärksamhet i Sverige, men det berättades att när finländarna har köpt svenska företag ”har den finländska managementstilen blivit bekant under beteckningen Management by Perkele.” (Donner och Häikiö 1990: 106-108)

Hujanen (1986) har forskat i bilden av Sverige och Finland hos den första generationen av finska invandrare i Sverige (se Tabell 1). Till största delen fick Sverige högre ställning än Finland gällande bl.a. arbetsliv, stat och politik och mentalitet. Länderna var på samma nivå då invandrarna svarade på frågorna om förhållanden med arbetskamrater. Finland fick bättre betyg på yrkesskicklighet. Informanterna ansåg också att utbildning

och yrkesutbildning i Finland var på högre nivå än i Sverige. De hade en positiv gruppidentitet som baserade sig på att de var skickligare och flitigare än sina svenska kolleger. Invandrarna tyckte att Finland var konservativt och Sverige var ett modernt samhälle där likvärdigheten är en prioritet överallt. Ett intressant resultat om mentalitet var att majoriteten ansåg att utlänningarna fick bättre bemötande i Sverige än i Finland, även om många hade haft svårigheter som immigrant i Sverige. (Hujanen 1986: 677-678)

Lerkkanen (1993) har forskat i nationella image och stereotyper om Finland, Sverige och Norge hos de blivande svenska, norska och finska lärarna för grundskolan (se Tabell 1). Studerandena ansåg att det finska samhället var ett demokratiskt, homogent samhälle med starka nationella traditioner. Problem var alkoholism, språk, aggressivitet och intolerans. För intresses skull: Sverige betraktades som rikt, demokratiskt, fredligt, mångkulturellt, aktivt, internationellt, modernt och egoistiskt. Studerandena tyckte att migrationspolitiken var för öppen, vilket förorsakade problem.

I Norge tycker man att bristen på inre debatt skiljer Finland från de andra nordiska länderna. I Norge hade man också en bild av stark koncentration, auktoritärt styre, officiell enhällighet om inrikes- och utrikespolitiken och frånvaro av opposition i Finland och de finska officiella men intetsägande uttalandena. En norsk journalist tyckte inte om svenskans försvagande ställning och finländarnas vilja att tala mera engelska. (Donner och Häikiö 1990: 107)

Salminen har forskat i bilden av Finland i den ryska och europeiska pressen på 1990-talet (se Tabell 1). Studien har uppfattats som ett slags mellanbokslut om hur bilden har förändrats under årtiondet. I den utländska pressen har det på 1990-talet funnits nya symboler såsom EU-medlemskap, Nokia och elitidrottare. Efter 1995 har bilden flyttats från Rysslands grannland till ett EU-land. På 1990-talet var Finland inte ett intressant land i den ryska pressen. Nyheterna var mest positiva på 1990-talet, men började vara något negativa i slutet av årtiondet. Kunskaperna om Finland hos de ledande tidningarna

var intetsägande. (Salminen 2000: 184-185) I den dåvarande Sovjetunionen hade den stora allmänheten fått bilden av ”ett land där det inte existerar sociala motsatser eller problem eller strejker och som i alla viktiga frågor har samma åsikt som Sovjet” (Donner och Häikiö 1990: 106).

Den tyska pressen skriver mindre om Finland jämfört med de andra nordiska länderna. Alla artiklar är i alla fall neutrala eller positiva. På 1990-talet förbättrades bilden av Finland tack vare bl.a. EU-medlemskapet. I slutet av 1990-talet skrev tyskarna ingenting om *Finnlandisierung*. Enstaka händelser som intresserade tidningarna var Finlands EU-ordförandeskap, Mika Häkkinens segrar och kvinnliga politiker (Salminen 2000: 186-187)

Tidigare, i det dåvarande Förbundsrepubliken Tyskland har man uppskattat den finska visdomen att klara sig under trycket från öst, och också det ekonomiska välståndet även om ”[d]en finländske affärsmannen är alltför mycket en knapphandlare”. Den puritanska religionen orsakade hög arbetsmoral. Men allt i allt avvek finländarna som människor inte från andra européer. (Donner och Häikiö 1990: 107) Då man forskade i de västtyska livsmedelsimportörernas kännedom om politiska, geografiska och ekonomiska kunskaper om Finland var de goda och bilden av Finland genomgående positiv. Också deras personliga kontakter var goda, men det fanns missnöje angående finländsk marknadsföring. (Winter 1988: 6)

Vihertola (2002) har forskat i Finlands landsbild i två tyska dagstidningar och två tidskrifter (Die Welt, Berliner Zeitung, Stern och Der Spiegel) från 1999 till 2000 (se Tabell 1). Hon delade in artiklarna i nio olika grupper: finska män, kvinnor, teknologi, bastu, konst, neutralitet, historia, EU-medlemskap, politik och klichéer. Nästan alla artiklar var positiva och endast de som berättade om teknologins användningssätt var i viss utsträckning negativa. Enligt artiklarna är Finland en mental del av Europa. Mest skrivningar finns det om konst och teknologi. (Vihertola 2002)

Finlandsbilden i den tyska pressen, speciellt bilden av män, kvinnor och bastu, är positiv. Också artiklarna om teknologi är positiva, men tonen är road. Finland är en viktig aktör i EU och relationerna till Ryssland och ryktet som ett neutralt land är viktiga till unionen. Ordförandeskap i EU lyckades också bra. De klichéartade artiklarna var färgrika men inte negativa. På basis av analysen om Finlandsbilden kan det ses att den tyska pressen behandlar Finland som en del av Europa även om landet och kulturen är personliga. De tyska politikerna och de ekonomiska beslutsfattarna är bättre informerade om Finlands läge än den breda allmänheten. Journalisterna beundrade speciellt kvinnornas makt i politiken. Att Finland hade vänt alla besvärliga ärenden med Ryssland till det bästa genom att Finland känner Ryssland och utnyttjar det i EU betraktades också positiv. Till sist uppskattar de tyska journalisterna åsikter från de finska politikerna för Finland ofta ger olika beslutsmodeller. (Vihertola 2002: 63-67)

Bara en liten publik märkte den finska konsten, men behandlingen var i alla fall positiv. Tyskarna tycker att den finska kulturen håller hög nivå men är inte populär och konsten som har exporterats från Finland till Tyskland är inte intressant för den stora allmänheten. Pressen uppskattar musikerna och arkitekterna, men märker inte litteratur eller bildkonst. Vihertola anmärker att då hon skrev avhandlingen började situationen förändra sig genom att tyskarna började lyssna på finsk musik. (Vihertola 2002: 63)

Finlandsbilden var i viss utsträckning föråldrad. Enligt Vihertola är det en utmaning att erbjuda mångsidigare Finlandsbild till journalisterna. Bilden är föråldrad: t.ex. få finlandare kör renar. I stället borde det enligt henne skrivas om det vardagliga livet som är ganska likadant i Tyskland och Finland. (Vihertola 2002: 66-67) Trots att Finlands ställning i världen har förändrats, vill pressen skriva om föråldrade områden av Finlandsbild. Både tyskarna och finländarna använder finska klichéer: det är ofta en man som representerar den finska nationalkaraktären även om landet är ganska jämlikt, t.ex. filmregissören Aki Kaurismäki representerar ofta den stereotypiska finländaren. Finländarna i artiklarna är alltid kunniga proffs som inte skryter. Folket är också laglydigt och landet egentligen ett idealland i EU. Den tyska pressen var inte intresserad av de ämnen

som den finska pressen skrev om samtidigt, såsom problemen hos olika människogrupper, ökad användning av narkotika och droger, en åldrande befolkning och migration från nord till syd. Idrottsgrenarna som var populära i Finland fick bara lite uppmärksamhet medan pressen skrev om bilsport och alpina grenar. Gällande teknologin skrev tyskarna bara om mobiler och elektroniska personkort. (Vihertola 2002: 61-62)

Tidningarna i Storbritannien skrev bara lite om Finland på 1990-talet. De fäste uppmärksamhet på EU-medlemskapet, högteknologi, wlan och Nokia. (Salminen 2000: 188) Tidigare betraktade britterna Finland som ett avlägset land, men trots det hade de engelska handelspartnerna ett stort intresse för Finland. Orsakerna var att landet var politiskt stabilt och välutvecklat. Allt som allt ansågs Finland vara en exotisk nation och det kulturella avståndet som kort. (Winter 1988: 7) I Frankrike förbättrades Finlandsbilden mest. Innan EU-medlemskapet var Finland ett land av ”eskimåer och fjordar” och beroende av Sovjetunionen, men efter medlemskapet en plats i Europa. (Salminen 2000: 188)

Det finns också en rapport om europeiska företagsledares Finlandsbild (se Tabell 1). Den utgör en sammanställning av det centrala innehållet i det intervjumaterial som insamlats åren 1989-1990 i det dåvarande Västtyskland, Danmark, Storbritannien, Frankrike och Italien. Forskarna Törnroos, Berg och Bergman hittade en tendens: det förekom både mycket positiva och starkt negativt laddade åsikter. Finland kopplades samman med naturen och landets perifera läge, förutom i Danmark och Nordtyskland där man inte upplevde Finland avlägset. Exportörerna hade inga tekniska kommunikationsproblem, men klimatet måste tas i beaktande vid transporter, varför avståndskänslan verkade vara en psykologisk faktor. (Törnroos m.fl. 1991: 128)

Finlandsbilden var vag och ibland förekom det feluppfattningar. De intervjuade exportörernas geografiska kunskaper var acceptabla, kunskaperna om finländskt kulturliv ytterst begränsade och den allmänna bilden av den ekonomiska utvecklingen i Finland

var starkt positiv. Forskarna var förvånade över hur litet ekonomiska faktakunskaper utländska exportörer behövde för att trots allt kunna göra affärer i Finland. I vissa svar tyckte respondenterna att t.ex. levnadsstandarden i Finland inte skulle vara hög. Samtidigt som respondenterna hade bristande kunskaper gällande Finland, många påstod att de hade tillräcklig information om landet för att kunna verka effektivt. (Törnroos m.fl. 1991: 129)

Image av Finland med hänsyn till det politiska systemet var svårt att bedöma. Svaren var mycket försiktiga. Landet beskrevs politiskt neutralt men de uppfattade Finland som politiskt och ekonomiskt beroende av det dåvarande Sovjetunionen. Man diskuterade inte politik med de finländska affärspartnerna och speciellt fransmännen var förvånade över att finnarna inte debatterade politiska frågor. Den finska affärskulturen var rätlinjig och klar. Finländarna fäste stor vikt vid priset och var också kvalitetsmedvetna. Det tekniska kunnandet var högt, men tekniska detaljer fick för stor betydelse. Det verkade klart att finländarna hade mycket annorlunda sätt att kommunicera. De uttryckte sig oftast mycket konkret och rakt på sak, som uppskattades men som också verkades stötande. De hade också mindre känslomässigt attityd till affärer. Finländarna var seriösa och formella i affärer. Många upplevde den finska bastukulturen och seden att bjuda hem folk som mycket trevliga företeelser. Den informella sidan visade både positiva (gästfrihet) och negativa (de finska dryckesvanorna) sidor. De latinska representanterna upplevde färre informella situationer än de övriga. (Törnroos m.fl. 1991: 130-132)

3 MATERIAL OCH METOD: DAGENS NYHETER NÄMNDE FINLAND ÖVER 300 GÅNGER

Jag valde att forska i Dagens Nyheter, eftersom det är den största morgontidningen i Sverige. DN:s upplaga var 282 800 exemplar per utgivningsdag år 2013, och den läses av 758 000 personer varje dag. DN:s internetsida hade också cirka 1,5 miljoner unika webbläsare varje vecka under 2013. (DN 2014.) Jag valde nyhetsartiklarna av praktiska skäl. I avhandlingen är det lättare att få en helhetsbild genom att undersöka opinionsbildare jämfört med att intervjua vanliga svenskar. Det var också relativt enkelt att samla artiklarna i stället för att undersöka audiovisuellt material. Jag koncentrerade mig på nyheter, eftersom de återspeglar bra vardagligt liv.

Dagens Nyheter hade sammanlagt 315 artiklar om Finland eller finländare år 2012. Materialet innehåller bara artiklarna i nyheter, inte t.ex. i debatt, ekonomi, kultur & nöje, ledare eller sportsidorna. År 2012 är ett skottår med 366 dagar vilket betyder att 86 procent av alla dagar innehåller material om Finland. Artiklarna har publicerats på nätet och/eller papperstidningen. Internetarkivet är tillgängligt för alla, men alla artiklar i papperstidningen läggs inte ut på hemsidorna. Alla artiklar som har publicerats i Dagens Nyheter's papperstidning sedan början av 1990-talet finns sökbara på biblioteken via exempelvis vissa artikeldatabaserna. En prenumerant på tidningen kan läsa alla artiklar från 2006 och framåt på DN:s internetsida genom att logga in eller läsa en del av artiklarna gratis. Jag utnyttjade båda sätten och använde sökord Finland, finsk, finne och finländare, vilka omfattade också andra böjningsformer såsom finskt, finska, finnen, finnar eller finnarna.

Jag delade artiklarna i 12 teman (se Tabell 2) och i vissa fall underteman, vilka jag uppfann subjektivt. Man ska inte koncentrera sig för mycket på delningen, för många nyheter passar till flera teman. På nyhetssidorna finns det vanligtvis ingen indelning i teman, men vissa teman upprepas tydligt. Även om teman är subjektiva påminner de i vissa delar om arbetsfördelningen i redaktionen. Ofta finns det någon som är speciali-

serad på brott, hälsovård, miljö, ekonomi eller politik. Socialsektorn är nära människan och därför ett viktigt ämne. Den omfattar också flera områden från utbildning till hälsa. Ingen specialiserar sig på olyckorna som är ett ovanligt tema, men jag ville fästa uppmärksamhet på temat. Brotten och olyckorna överstiger nyhetströskeln lätt, för ett av nyhetskriterierna är negativitet. Jag beskriver artiklar för rubriken berättar ofta huvudsaken, men inte bandet med Finland. Teman är följande:

Tabell 2 De tolv teman och antalet artiklar om dessa i materialet

Temat	Antalet artiklar
Brott	54
Socialsektor	53
Olyckor	36
Utrikes- och säkerhetspolitik	34
Val och partier	28
Miljö och natur	20
Väder och rymd	18
Finland och Sverige	17
Ekonomi och energi	12
Historia	11
Nöje	8
Trafik	5
Övriga (medaljer, nationaldagar osv.)	19

Nedan behandlar jag 12 (+1) teman i storleksordning. Jag analyserar olika ”underte-man” och antal positiva, negativa och neutrala nyheter genom att forska i rubriker och nyckelord.

3.1 Brotten är negativa i sig

Tabell 3 Antalet brottsnyheter

	Positiv	Negativ	Neutral	Sammanlagt
Brott	5	32	17	54
Brott i Finland		22		22
Internationella brott	2	5	9	16
Studier, planer och lagar	3	5	4	12
Jemen			4	4

Det finns sammanlagt 54 brottsnyheter av vilka 32 är negativa, 17 neutrala och 5 positiva (se Tabell 3). Av alla artiklar i den här avhandlingen utgör brottsnyheterna 17 procent. Trots att brotten och olyckorna är båda negativa utgör de två separata grupper, för brottmålen och rättssakerna utgör ett vanligt nyhetstema med vanligtvis en egen redaktör medan olyckorna är överraskande och omöjliga att förbereda sig på förhand. Jag klassificerade brotten och misstankarna enligt brottsplatsen, Finland eller resten av världen.

DN skriver 22 gånger om brotten som begåtts i Finland. Bland nyheterna fanns nio brott mot liv.

- Dessutom fanns det två bombhot, två domar och ett sexövergrepp.
- En fånge rymde, polisen jagade en kvinna som körde på barn, en man drog kniv framför statsminister och två män planerade att kidnappa Nordeas styrelseordförande Björn Wahlroos son.
- Ett barn fick sin dator beslagtagnen och 10 000 fågelägg beslagtogs hos en man.

Alla 22 nyheter som berättar om brott som har begåtts i Finland är negativa, vilket är ganska självklart. Typiska rubriker är t.ex. ”Tre dödade i skottdrama i Finland” (DN 17.11.2012) eller ”Dödade tvillingar hittade i Finland” (DN 22.10.2012). Det är lätt att definiera artiklarna som negativa därför att rubrikerna innehåller ord som *dubbelmord*, *skottdrama*, *dödade tvillingar*, *dömd*, *bombdåd*, *fånge rymde*, *fyra ihjälskjutna*, *dom*, *gärningsmannen*, *vild skjutande man*, *sexövergrepp*, *barnprickande bilist*, *familjetragedi*, *mördad*, *skott på skola*, *skulle kidnappas*, *småbarn mördade*, *knivhotande man* och *bombdåd*.

Det fanns sammanlagt 16 internationella brott som hade någonting att göra med både Finland och något annat land. Det är intressant att det rapporteras om ganska obetydliga fall, t.ex. att tonåringarna hade promenerat fem meter för långt på riksgränsen, men å andra sidan är fallet intresseväckande.

- Två tonåringar satte sin fot i Ryssland: riksgränsbrott.
- Samerna ville transportera renar till Norge, gränsstationen kallade in polisen.

Av 16 internationella brottsnyheter beskriver sex riksgränser eller uppehållstillstånd.

- En finländare från Sverige utlämnas till Finland och Ryssland utvisade en finne.
- Ett tjetjenskt par fick asyl i Finland och en papperslös man upptäcktes i Finland.

Resten av de internationella nyheterna varierar från folkmord till bråkande poliser.

- En rwandier fick livstidsdomen för folkmord.
- Det finska oljebolaget stämde ett webbhotell för upphovsrättsbrott.
- Den finska polisen tog hand om bråkande svenska poliser i Finland.
- Polisen i Norge stoppade svenska och finska nynazister.
- Ex-sambo med en svensk polis dömdes av svensk och en finsk domstol.
- En spionmisstänkte från 70-talet fick inte upprättelse från staten.
- Inbrottsligor genomförde blixtnabba tillslag både i Finland och i Sverige.

I den här internationella gruppen finns det negativitet, men inställningen mot Finland och finländare är neutral. Av 16 brott är nio neutrala: Finland är en brottsplats eller aktören är en finsk domstol. Då Finland är neutralt, finns det kanske en kort hänvisning i

texterna, såsom då en internationell brottsliga har kommit in via Finland och åkt ut samma väg eller Helsingfors hovrätt har fastställt livstidsdomen mot en rwandier för folkmord. Det finns fem nyheter som är negativa mot Finland, och man kan lägga märke till att det finns samarbete över riksgränser också mellan brottsligorna: t.ex. de svenska nazisterna har tillsammans med en finsk motsvarighet en gemensam propagandawebbplats. Det finns också två positiva nyheter.

Det finns 12 artiklar som handlar om studier, planer och lagar, dvs. artiklar som ger bakgrund till brotten. Det finns mer än en artikel om skolskjutningar, droger och sex.

- Terrordåd kan hända i Finland, ett kodord för skolsäkerhet föreslås i Finland och Sverige har undgått skjutningar.
- Metamfetamin är vanligt i Norden och cannabisodlingen ökar i Finland.
- Finska sexualbrottslingar kan välja kastrering och Finlands justitieminister vill ha en kriminalisering av sexköp enligt svensk modell.
- Prislista på döda djur ger liten effekt i Finland och Sverige.
- Den svenska polisen är sämre att klara upp inbrotten än den finska polisen.
- Finska Polisstyrelsen vill ha en gemensam svenskfinsk polispatrull vid gränsen.
- I Sverige har Högsta domstolen gett ersättning för orimliga väntetider. HD inspireras av en finsk lag.

I gruppen om studier, planer och lagar finns det fem negativa, fyra neutrala och tre positiva nyheter. Ämnena behandlar inte begångna enstaka brott vilket gör antalet neutrala nyheter större. Följande delar är från de negativa nyheterna: *metamfetamin vanligt*, *döda djur*, *en av [mas]skjutningarna i Finland*, *den inhemska odlingen ökar* och *skolsäkerhet diskuteras åter i Finland efter skolskjutningen*. De neutrala nyheterna berättar att Finland föreslår kemisk kastrering, Norges terrordåd kunde ha skett i Finland och Finland överväger den svenska sexköpslagen. Enligt tre positiva nyheter klarar Finland upp inbrotten bättre jämfört med Sverige, Högsta domstolen inspireras av en finsk lag och det planeras en gemensam svenskfinsk polispatrull vid gränsen i norr.

Fyra nyheter handlade om två finländare som blev kidnappade i Jemen i december. Utrikesministeriet skickade en kontaktperson till Jemen, jemenitiska myndigheter uppgav att en stor eftersökningsoperation efter kidnappade pågick och gärningsmännen krävde en lösesumma. Alla fyra brott som behandlade två finländare var neutrala, eftersom de var offer.

3.2 Nyheterna om socialsektor utges ofta och de är positiva

Tabell 4 Antalet sociala nyheter

	Positiv	Negativ	Neutral	Sammanlagt
Socialsektor	22	13	18	53
Utbildning	17	1	1	19
Allmän hälsa	1	4	10	15
Sociala relationer	3	1	3	7
Influensavaccin		6		6
Sjukdomar och död	1	1	4	6

Socialärendena med dess 53 artiklar är så nära människan och det vardagliga livet att de var lätta att kategorisera i materialet. Detta breda område innehåller allt från utbildning till hälsa och omfattar 17 procent av alla artiklar. I det här materialet finns det 27 artiklar om hälsa, 19 om utbildning och sju om familj och sociala förhållanden. Av 27 hälsoartiklar handlar 15 om allmän hälsa, sex om sjukdom och död samt sex om vaccinet som förorsakade narkolepsi. Det första intrycket av hälsonyheter är att det finns samarbete mellan länderna inom medicinen. Av 53 artiklar som behandlar socialsektor är 22 positiva, 18 neutrala och 13 negativa (se Tabell 4).

Antalet artiklar är så stort att jag presenterar innehållet i texterna i listan. Av 27 hälsoartiklar behandlar 15 artiklar allmän hälsa. Fem beskriver övervikten.

- Finländarna är näst fetast i Norden och svenskarna och finländarna är för tunga.
- Höftmått visar dödsrisk berättar en studie från Sverige och Finland.
- En amerikansk-finsk studie visar att träna kondition är inte nyttigt för alla.
- Bantningsföretagen har svårt att bevisa effekten säger en finsk läkare.

Tre artiklar beskriver berusningsmedel.

- Ett stort alkoholutbud i Sverige inte har ökat skador vilket är tvärt emot i Finland.
- Finländarna vill ha kvar vinmonopol.
- Sverige försvarade snus genom att samla allierade t.ex. från Finland.

Resten av hälsoartiklarna handlar om diverse ämnen.

- Självtester, priser på läkemedel, felmärkta livsmedel och brist på blodgivare.
- Det finns en kamp mellan lättmargarin och smör, möss kan vara immuna mot cancer och Socialdemokraterna studerar medborgarnas valfrihet i Finland.

Av 15 allmänna hälsoartiklar är 10 neutrala, fyra negativa och en positiv. I de neutrala nyheterna förekommer Finland i finska studier, en amerikansk-finsk studie, en finsk-svensk forskargrupp, samarbete mellan forskare, en finsk professor är en av forskarna bakom testet och källan till artikeln är en läkare och ekonom i Åbo. Hälsoartiklarna har finländare ofta som källor eller forskare. Ytterligare finns det några andra neutrala nyheter. Fyra negativa nyheter berättar att svenskar och finnar är fetare, i Norden är finländarna näst fetast, i Finland och Sverige är var femte livsmedel felmärkt och i Finland finns det en koppling mellan sprit och skador. Den positiva nyheten handlar om finska lägre priser på läkemedel.

Av alla hälsoartiklar rapporterar sex om sjukdom och död.

- Det finns en genvariant mot Alzheimers och en ny djursmitta i Sverige och Finland.
- I Sverige kremeras det dubbelt så många människor som i Finland och majoriteten av finländarna är för eutanasi.
- Sverige börjar använda en ny metod att upptäcka cancer som Finland använder.

Bland sex nyheter om sjukdomar och död är fyra neutrala, en positiv och en negativ. De neutrala nyheterna beskriver genvarianten som skyddar mot Alzheimers, en ny djursmitta, kremeringar och dödshjälp. Den negativa nyheten är om en mårhund som sprider sjukdomar och den positiva nyheten om en ny metod att upptäcka cancer.

Av alla hälsoartiklar beskriver sex influensavaccinet som förorsakade narkolepsi.

- 78 finska barn och ungdomar har fått ersättning sedan de insjuknat i narkolepsi efter att ha vaccinerats mot svininfluensa.
- Även på Irland har man konstaterat ett samband mellan narkolepsi och svininfluensavaccinet Pandemix såsom i Sverige och Finland.

Alla sex nyheter är negativa. Det är svårt att kategorisera texterna, eftersom Finland behandlas ganska neutralt fastän ämnet är negativt. Man kan säga att ämnet inte har någon inramning eller den är otydlig. Den här avhandlingen kategoriserar texterna som negativa på samma sätt som texterna om olyckor, för ämnet är i alla fall negativt. Situationen var samma i båda länderna, vilket gjorde att det var intressant att följa finska nyheter om ämnet i Sverige. Kopplingen mellan vaccinet och narkolepsi hittas endast i Sverige, Finland och Irland.

Alla 19 utbildningsrelaterade artiklar behandlar Finland ytterst positivt.

- De svenska eleverna är bättre på naturvetenskap, men Finland slår Sverige.
- Finland är bäst utbildningsland i världen. Sverige är på plats 21 av totalt 40.
- Finland som rosas för sin skolpolitik säger nej till valfrihet i grundskolan.
- Svenskarna har rekordlångt intresse för läraryrket, finländarna inte.
- Var femte europé har svårt att läsa. I Finland är situationen den bästa i Europa.
- De svenska proven är dåliga och används inte i Finland.
- I Sverige skulle man sätta in stöd såsom i Finland.
- Kontinuitet och likhet är nyckelorden i Finland.
- Friskolors rätt att ta ut vinst måste begränsas. Finlands modell är bra.
- Sverige måste lära sig av de länder som ligger i topp såsom Finland.
- Svenskarna tycks klara sig bäst i världen på engelska, snäppet före bl.a. Finland.
- Skillnaderna mellan olika skolors betygsresultat har ökat kraftigt.
- Man kunde skippa valfriheten att ha det som i framgångslandet Finland.
- Sveriges waldorfskolor har brist på pengar. Finland har offentlig finansiering.
- Åbo akademi vill starta en ny svensk lärarutbildning med finsk prägel.

Bland 19 utbildningsrelaterade artiklar finns det bara en negativ och en neutral nyhet, resten av texterna är positiva. Den neutrala nyheten är om lärarutbildningen som börjar i samarbete med Åbo akademi i Finland, och den negativa nyheten berättar att svenskarna fick bäst betyg i engelska snäppet före bl.a. Finland. Annars är utbildningstemat verkligen ovanligt och tydligt det positivaste. Ofta berättar nyheterna om det svenska systemet och jämför det med det finska. Rubrikerna beskriver Sverige med ord som *rekordlångt intresse, tvinga barn, uppfyller inte målet, svårt att läsa, kunskapsnivå fortsätter att rasa, ingen utbildning*, men också *bäst betyg i engelska, bättre på naturvetenskap* och *Sverige i mitten*. Nyheter om Finland summerar allt i rubrikerna som är ”Finland toppar listan över utbildning” (DN 27.11.2012), ”Hemligheten bakom det finländska skolunderret” (DN 13.3.2012), ”Övningsskolor enligt finländsk modell. Den svenska skolan ska lära av den bästa” (19.7.2012) och också ”Begränsad valfrihet hyllas i Finland” (DN 13.3.2012). Texterna som beskriver Finland har positiva ordval: läraryrket har *hög status*, ett finländskt *skolunder*, det *hyllade* finländska skolsystemet, Finland är tredje *bäst* i världen, *toppar listan* över de bästa utbildningsländerna, *rosas* internationellt och kallas en *mönsterelev*. Det är så självklart att Finland är bra, att ett stycke kan bestå av en enda sats ”I Finland har man exempelvis inte nationella prov” (DN 31.8.2012), och läsarna vet att nyansen är positiv.

Utbildningstemat är inte bara den positivaste utan innehåller också mest jämförelse mellan Sverige och Finland. Journalisterna jämför att i slutet av 1980-talet avvek inte skolresultaten i Finland från dem i Sverige, men tjugo år senare framhålls Finland som bäst i klassen, Finland har lyckats få i gång en positiv spiral till skillnad från Sverige, den nordiska grannen Finland är bäst i världen och både finska och danska elever slår de svenska. Sverige vill också lära sig från Finland. Enligt nyheterna är den modellen som finns i Finland bra, den svenska skolan lär av den bästa och Sverige måste lära sig av de länder som ligger i topp som bl.a. Finland. Journalisterna känner igen den positiva inställningen till Finland vilket följande sats avslöjar: ”Men allt är inte bara positivt i skol- Finland (DN 13.3.2012).”

Att det finns kritik är ett tecken på medvetenheten om den positiva ramens existens, men kritiska röster är svåra att hitta. En kritisk röst kommer från Finland då en professor och prorektor på Åbo akademi i Vasa säger att lärarna i den svenska skolan har en hel del att vara stolta över, t.ex. demokratifostran, att man sätter eleven i fokus, man har fokus på lärande i stället för undervisning, och ”att lärare samarbetar på ett helt annat sätt än i Finland som team (DN 19.7.2012)”. I en nyhet som berättar om den finska inkluderande skolan påminner finländaren som intervjuas att ”allt fler föräldrar sätter sina barn i andra skolor än den närmaste”, vilket går emot idén om den inkluderande skolan (DN 13.3.2012). Artikeln som berättar att waldorfskolorna riskerar att bli utan lärare förhåller sig positivt till Finland, men det står i nyheten att delar av den svenska kurslitteraturen ansågs ovetenskaplig och Stockholms universitet sade upp samarbetet med Waldorflärarhögskolan, vilket kan räknas som en negativ röst mot waldorfskolorna t.ex. i Finland. Den finns också en kort nyhet att svenskar fick bäst betyg i engelska medan finländare var sämre.

Av alla 53 nyheter om socialärendena handlar sju om sociala relationer - ofta om familj.

- Sverige är världens tredje bästa land för mammor att leva i och Finland sjätte.
- Ensamboende är oftare deprimerade, barnaga har blivit mindre populär och de rika upplever mer kramar än fattiga i Finland. Kvinnor sprack mera i Sverige än i Finland under förlossningen.
- Ett svenskt par reste till Finland där mannens syster blev surrogatmamma.
- Finland skickar inte minderåriga tillbaka till Italien.

Sju artiklar om sociala relationer och familj innehåller tre neutrala, tre positiva och en negativ artikel. De neutrala nyheterna beskriver hur de rika finländarna kramar, ensamboende är deprimerade och hur en svensk har rest till Finland att få en surrogatmamma. De positiva nyheterna handlar om mindre populär barnaga, minderåriga som inte skickas till Italien och förlossningen. Enligt en negativ nyhet är Sverige bättre för mammor än Finland.

3.3 Nyheterna om olyckor är negativa

Tabell 5 Antalet nyheter om olyckor

	Positiv	Negativ	Neutral	Sammanlagt
Olyckor	1	30	5	36
Övriga	1	14		15
Trafik		6	3	9
Miljöolyckor		7	1	8
Natur		3	1	4

Nyheter om olyckor är en stor grupp, för de uppfyller följande nyhetskriterier: förhållandena är överraskande och händelsen har negativa inslag. Av de 36 nyheterna som berättade om olyckor var 15 allmänna, nio om trafik, åtta om miljöolyckor och fyra om natur. Av 36 nyheter om olyckor är 30 negativa, 5 neutrala och en positiv (se Tabell 5).

Det finns 15 allmänna olyckor i nyheterna:

- Två personer hittades döda i en villabrand, flera barn omkom av ett vådaskott, 10 personer omkom under midsommarhelgen.
- En finländsk cyklist, bergsklättrare och simmare dog.
- Det dör varje år mellan 30 och 40 finländare medan de badar bastu.
- En explosion skadade sju personer och fyra anställda utsattes för en hög dos radioaktiv strålning.
- Ett vattentorn kollapsade.
- Tusentals finländska hushåll fick fira mellandagarna utan elektricitet.
- Sverige lyckas inte pressa ned antalet trafikolyckor medan Finland har lyckats.

15 nyheter om diverse olyckor är alla negativa utom en positiv. Nyheterna om olyckor är vanliga nyheter med det viktigaste innehållet ofta redan i rubriken: *försvunnen, avled, döda i villabrand, torn kollapsade, vådaskott dödade, en till död av vådaskott, explos-*

ion, dog, dödsstörtade, strålning, omkom och strömlöst nyår. Två rubriker berättar om typiska finska företeelser såsom bastu och midsommar på ett negativt sätt: ”30-40 bastudöda i Finland varje år” (DN 17.6.2012) och ”[o]lycksdrabbad finländsk midsommar” (DN 24.6.2012). Det är intressant att flera rubriker innehåller ordet Finland, t.ex. ”Vattentorn kollapsade i Finland” (DN 03.11.2012) eller ”Vådaskott dödade barn i Finland” (DN 25.8.2012). Den enda positiva nyheten berättar att Finland har lyckats pressa ned antalet trafikolyckor.

Nio trafiknyheter beskrev speciellt fartyg.

- Ett fartyg sjönk, fartyg seglade in i bro, tåg spårade ur och bil åkte av bro.
- Två finländare räddades på Atlanten och en svensk man föll överbord från en Finlandsfärja.
- Två män omkom i Norra Karelen när de störtade med ett ultralätt flygplan.
- Datafelet orsakade problem i incheckningen på flygplatser i Finland.

Nio nyheter behandlar trafik. Sex av dem är negativa och tre neutrala. Det är lätt att definiera negativismen i rubrikerna: *bil åkte av bro, sjönöd, flygolycka, seglade in i järnbro, flygkaos* och *fartygsolyckor*. I de neutrala nyheterna är Finland en plats; ett fartyg har sjunkit på väg till Finland.

Det fanns åtta miljökatastrofer av vilka merparten handlade om Talvivaaragruvan i östra Finland. Bassängen för avfallsvatten i gruvan läckte, läckan släppte ut uranhaltigt avfallsvatten, utsläppet av tungmetaller förvärrades, Strålsäkerhetscentralen avrådde från att använda vattnet i ån utanför Talvivaara, en svensk helikopter skickades till nickelgruvan och den nyaste skyddsvallen började läcka. De övriga miljönyheterna berättade om ett fosforutsläpp från en rysk fabrik vid Finska viken och att det fanns radioaktivt utsläpp i Sverige och Finland. Alla åtta nyheter är negativa utom en är neutral. Redan rubrikerna innehåller ord som *läckande gruvbassäng, uran i läckande gruva, gruvläckage förvärras, giftig metallnivå, miljökatastrof* och *nytt läckage*.

Det fanns också fyra naturrelaterade artiklar: en försvunnen finsk pojke hittades död i en raserad snögrotta, ett isblock krävde ett finskt dödsoffer och räddningstjänsten evakuerade personer som hade omringats av vattenmassor. Dessutom räddades över hundra ryska pimpelfiskare på Finska viken då en råk bildats. Av fyra naturrelaterade artiklar är tre negativa och en neutral. I rubrikerna står det följande: *död i raserad snögrotta, evakuerade undan regn* och *isblock krävde dödsoffer*. I en neutral nyhet är Finland en plats, Finska viken. Nyheterna om olyckor är så neutrala, att det inte finns en negativ ram som är lätt att förvänta. I Talvivaaragruvan finns det en klar negativ ram.

3.4 Neutral utrikes- och säkerhetspolitik innehåller samarbete

Tabell 6 Antalet nyheter om utrikes- och säkerhetspolitik

	Positiv	Negativ	Neutral	Sammanlagt
Utrikes- och säkerhetspolitik	7	3	24	34
Utrikespolitik	3	1	9	13
Säkerhetspolitik	3		9	12
Krishantering	1	2	6	9

34 artiklar handlar om utrikes- och säkerhetspolitik: 13 om utrikespolitik, 12 säkerhetspolitik och nio speciellt krishantering. 24 nyheter är neutrala, sju positiva och tre negativa (se Tabell 6). Bland 13 utrikesnyheter fanns det tre artiklar om den finländske presidenten Sauli Niinistö.

- Presidenten gjorde sitt första statsbesök i Sverige och ville ha mer Nordensamarbete.
- Han argumenterade för finländskt medlemskap i FN:s säkerhetsråd.

Tre artiklar handlade om val: i Litauen, Nederländerna och i USA.

- I Litauen fanns det en folkomröstning om kärnkraft och de nämnde Finland.
- Många i Sverige kritiserade att en partinominering i USA var viktigare än val t.ex. i Finland.
- Mitten vann i Nederländerna och ville samarbeta med Finland i eurokrisen.

Det finns två artiklar om eurokrisen.

- Det hölls ett nordiskt statsministermöte i krisens tecken.
- Finland vill inte betala till södra Europa.

Två artiklar beskriver Syrien-konflikten.

- Norge beslöt att stänga sin ambassad och Finland har tidigare stängt sin.
- Svenskarna vill vidta åtgärder mot Syrien, visar enkäten genomfördes i t.ex. Finland.

De övriga tre artiklarna handlade om kolumnisten som pratade rysk inrikespolitik på en rollspelskonferens mitt i en finsk skog, alla aktivister kom hem från det finsk-svenska fartyget Estelle som försökte segla till Gaza och en ny Etiopiens premiärminister Haillemariam Desalegn studerade i Tammerfors. Den föregående listan känns ganska träffande. Journalister citerar ofta tal av högt uppsatta politiker och tjänstemän trots att de inte innehåller egentliga nyheter. På samma sätt skrivs det mycket om val vilket kan fästa uppmärksamhet på de mindre viktiga fenomenen.

Det är svårt att definiera de här artiklarna jämfört med brott eller olyckor som är ofta klara nyheter om händelser. Då den finländske presidenten gör sitt första statsbesök i Sverige, kan det kategoriseras som en neutral artikel. I den här analysen klassas besöket positivt, eftersom det är fråga om det allra första besöket. Man kan också tänka sig att själva nyheten är neutral, men inramningen positiv. Det finns nio neutrala utrikesnyheter samt tre positiva och en negativ. I de neutrala artiklarna förekommer Finland som en plats eller en person som statsministern, eller ytterligare aktivister, kärnkraft, samarbetet med Nederländerna och en partinominering i USA. De positiva nyheterna handlar alla om den finske presidenten, hans statsbesök och tal. I den negativa nyheten kommer det fram att Finland inte vill betala för södra Europa.

Bland 12 säkerhetsartiklar finns det nio neutrala och tre positiva texter. Fyra handlar om att Sverige, Finland och Norge kunde ta över övervakningen av det försvarslösa Islands luftrum. Det fanns sex andra artiklar som handlade om annan säkerhetspolitik än Island.

- Sverige litar på Finland, ÖB vill ha samarbete och länderna måste gå med i Nato.
- Sverige och Finland ligger i topp för sin beredskap mot cyberattacker.
- Försvarsmaktens nya IT-system kostar alltmer men är nödvändigt i bl.a. Finland.

Två artiklar handlar om Finland.

- De finska värnpliktiga gör ett test som avslöjar självdestruktiva tendenser.
- Det finländska försvaret lägger ner sex regementen, inte det svenska Dragsvik.

Det är svårt att kategorisera flera nyheter. Då ett nytt IT-system kostar ytterligare en halv miljard kronor är det negativt, men å andra sidan är inställningen till Finland bra för överbefälhavaren ville ha systemet efter diskussioner med sina finska kolleger. Också nyheten om finska värnpliktiga som ska göra ett nytt test som avslöjar självdestruktiva tendenser är en vanlig neutral nyhet, men å andra sidan är skälet att testet tagits fram skolmassakrerna i Finland. Fallen är i alla fall neutrala i den här avhandlingen. De neutrala nyheterna handlar nästan alla om samarbetet vid övervakningen av Islands luftrum. I de positiva artiklarna gladdes det över att Dragsvik får stanna kvar, Sverige och Finland står bra rustat mot cyberattacker och det är tur att Sverige och Finland är grannar. Säkerhetspolitik är ett likadant ämne i den svenska pressen som den finska utbildningen; Sverige förlitar sig på Finland. Sverige har koncentrerat sig på krishantering istället för det traditionella försvaret. Finland har inte rustat ned lika mycket, vilket framhålles i Sverige som positivt.

Alla nio artiklar som handlar om krishantering berättar om skadade eller döda soldater i Afghanistan. Finland är med i temat eftersom Sverige, Finland, Norge och Lettland gör samarbete under en tysk operation i norra Afghanistan.

- Striderna i Afghanistan blossade upp och soldater attackerades.
- Det svensk-finska ansvarsområdet var lugnt.

- En svensk soldat skadades medan finländaren klarade sig oskadd.

Bland nio artiklar som innehåller krishantering finns det nästan obetydliga skillnader om nyansen är positiv, negativ eller neutral. I den här avhandlingen är nästan alla nyheter neutrala för de nämner vanligtvis t.ex. det svensk-finska ansvarsområdet eller en svensk-finsk patrull. Två nyheter är negativa för finländarna var offer och en nyhet positiv för en finländare klarade sig oskadd.

3.5 Presidentvalet intresserar kolumnister

Tabell 7 Antalet nyheter om val

	Positiv	Negativ	Neutral	Sammanlagt
Val och partier	6	4	18	28
Presidentval	5	1	15	21
Kommunval		1	1	2
Svenska val	1			1
Partier		2	2	4

Valtemat var stort på grund av presidentvalet. Det finns 28 nyheter som handlar om val och 21 av dem handlar om presidentvalet, fyra partier, två kommunval och ett svenskt val. 18 texter är neutrala, sex positiva och fyra negativa (se Tabell 7 nedan). Nyheterna om presidentvalet följer hela historien.

- Sauli Niinistö backade i opinionsmätningen, men ledde klart.
- Den största spänningen gav nyheten om vem blev tvåa efter Niinistö.
- Extrem kyla och trafikchaos hindrade inte slutspurten på lördagen.
- Favoriten Sauli Niinistö vann och hoppades nordiskt samarbete.

Artiklarna som ger en bakgrund till presidentvalet beskriver en situation där varannan röstar på Sannfinländarna, de föreställer sig att Finlands nästa president blir den mest maktlösa i landets historia och valet är historiskt eftersom för första gången på 30 år får Finland en statschef som inte är socialdemokrat. Tidningen beskriver att kandidaten Pekka Haavisto, ”en mildögd homosexuell fredsmäklare”, har satt i gång en ny politisk väg för öppenhet och tolerans i presidentvalet och finlandssvenskarna stöder i huvudsak de grönas Haavisto inför den avgörande presidentvalsomgången. Tre kolumner beskrev att då kolumnisten följde med en närstående finländsk medborgare som gick till Stockholmsambassaden för att rösta var det så högtidligt att hon ville vara med. Dessutom oavsett vem som vinner har folket redan markerat för ett progressivt och socialliberalt Finland och att rösta är en symbolisk markering.

15 texter om presidentvalet är neutrala mot Finland, fem är positiva och en är negativ. De neutrala nyheterna är helt vanliga valnyheter. Presidentvalet intresserar så pass att det finns en vinjett Presidentvalet i Finland 2012 på nätsidorna. Det är anmärkningsvärt att kolumnisterna har varit intresserade av valet. Kolumnerna är positiva. En finlandssvensk kolumnist kritiserar det gamla Finland och berömmar det nya. Först skriver kolumnisten: ”[f]ör min generation, den sista kallakrigsgenerationen, präglades den nationella självbilden snarare av en viss ängslighet över att ständigt befinna sig i den yttersta periferin. [...] Det var före VM-guldet, före Nokia, före Lordi. Före Max Payne och Angry Birds” (DN 24.1.2012). Sedan skriver kolumnisten att ”Haavisto personifierade för många insikten att små trygga länder kan föregå med gott exempel, medla i kriser, försvara mänskliga rättigheter även när det sker på handelns bekostnad” (DN 7.2.2012). Sammantaget kan man säga att DN hade ett väldigt positivt grepp på valnyheterna. Den negativa nyheten kritiserar Sannfinländarna.

Det finns fyra artiklar som handlar om dagspolitik inom politiska partier. Politik kunde vara ett eget tema, men den omfattar nästan allt från socialpolitik till säkerhetspolitik. Därför har den inte ett eget tema, utan tre kvarstående nyheter om dagspolitik och politiska partier. Två texter är neutrala och två negativa. De neutrala behandlar kvinnliga

statsministrar och en moderat som är från Finland, och de negativa Sannfinländarna och högerextremismen.

Dessutom fanns det två nyheter om kommunval: Sannfinländarna väntades göra en rejäl framryckning i kommunvalet i Finland och till sist var Sannfinländarna valets enda vinnare. Kommunvalet intresserade DN ganska lite. Två nyheter är ungefär tio gånger mindre jämfört med presidentvalet. Den ena artikeln var negativ, den andra neutral. Den negativa artikeln berättade att ”fortfarande förekommer kandidater som uttalar sig rasistiskt och har högerextrema kopplingar” (DN 28.10.2012). I en positiv nyhet om svenska val anser Svenska Folkpartiets ledare Jan Björklund att Tyskland och Finland som båda har infört euron klarar sig bra.

3.6 Miljö och natur innehåller nästan lika mycket positiva, negativa och neutrala texter

Tabell 8 Antalet nyheter om miljö och natur

	Positiv	Negativ	Neutral	Sammanlagt
Miljö och natur	8	6	6	20
Miljö	2	5	6	13
Natur	6	1		7

Det finns 20 natur- eller miljörelaterade artiklar av vilka 13 handlar om miljö och sju om djur, men det finns miljörelaterade texter också i temat om olyckorna. Åtta natur- eller miljörelaterade texter är positiva, sex negativa och sex neutrala (se Tabell 8).

Av 13 miljönyheter beskriver tre om Östersjön: laxfisket, dioxin i fisk och algblooming. Övriga 10 miljöartiklar handlar om diverse teman: ekologisk fotavtryck, gruva, fosforutsläpp, miljöforskare, metaller, havsnivån, skövling av urskog, miljöpolitik och sopor. Miljön är ämnet för 13 texter av vilka sex är neutrala nyheter, fem negativa och två positiva. I de neutrala nyheterna tyder Finland på platser eller aktörer: längs gränsen till Finland, i Finska viken, norra Finland, finska forskare och den finske meteorologen. De negativa nyheterna behandlar avfall per capita, jordens icke förnyelsebara resurser, metallerna från Kongo, en av Sveriges viktigaste miljöstrider och dioxinhalterna i Östersjöfisk. Två positiva nyheter berättar att den svenska miljöministern är inspirerad av den finska modellen gällande den biologiska mångfalden samt forskarna som tar prover i Ryssland.

Det finns sju artiklar som handlar om natur, rättare sagt djur. Nästan alla berättar om vargar men också gråsälar och mårhundar. Sju naturrelaterade artiklar är positiva förutom en. Finland behandlas positivt för vargarna har problem med inavel, men läget har förbättrats tack vare finsk-ryska invandrarvargar. Den negativa nyheten är om mårhund, ett oönskat rovdjur som sprider sig från Finland till Sverige.

3.7 Väder- och rymdfenomenen är ofta neutrala eller negativa

Tabell 9 Antalet nyheter om väder och rymd

	Positiv	Negativ	Neutral	Sammanlagt
Väder och rymd	1	7	10	18
Väder	1	7	7	15
Rymd			3	3

Vädret är ofta en nyhet, men ovanligt vädret är alltid en nyhet. Det finns 18 nyheter av vilka 15 handlar om vädret och tre om rymden. Av alla vädernyheter är 12 aktuella nyheter och tre artiklar som ger en bakgrund till vädret. Sju vädernyheter är negativa, sju neutrala och en är positiv (se Tabell 9). Sverige dominerades av högtrycket, temperaturen föll ner på 20 minusgrader, under 40 minusgrader i norra Sverige och det blev en snöig tisdag i Stockholms län då den finska snöstormen kom till Sverige. 42,5 minusgrader blev vinters köldrekord och det fanns snöstorm i Finland. Tre bakgrundsartiklar om vädret beskriver att isvintern var ovanligt kort och det finns fortfarande is österut mot Finland. Enligt den andra artikeln lyckas vädersajter bara spå rätt varannan gång och finska Foreca som gör prognoser till klart.se placerar sig i mitten. Sverige blir både varmare och blötare med ett förändrat klimat medan allra mest dramatisk blir förändringen längst upp i norra Sverige och Finland.

Det står någonting om en snöstorm i flera texter som är överraskande svåra att kategorisera. Flera nyheter om snöoväder känns neutrala, för man inte kan förändra vädret, felet ligger inte i Finland. Däremot då det finns trafikproblem, problem i det hårda vädret och östlig snökaos i rubriken, klassas de negativa. Kylan stör inte, men då den orsakar trafik kaos, blir nyansen negativ. I de negativa nyheterna innehöll rubrikerna ord som *snöoväder*, *trafikproblem*, *färjor fick problem*, *färjor försenas*, *det hårda vädret*, *snöstorm* och *östligt snökaos på väg hit*. I sju neutrala nyheter är Finland en plats för vindar, snöbyar, is, högtryck, kall luft, vinters köldrekord och 40 minusgrader. Den positiva nyheten om Finland jämför vädersajter.

Tre rymdartiklar berättar att ett kraftigt, blåskimrande ljus lyste på Värmlandshimlen och t.o.m. folk i Finland har gjort observationer. Då det fanns en ovanlig Venuspassage år 1769 åkte svenskar till Pello och Kajana i Finland som då var svenskt område att titta på passagen. Det fanns också en solstorm som nådde jorden, vilket en norrskensobservatör i Finland kommenterade till sajten Spaceweather. Alla tre artiklar om rymden är neutrala.

3.8 Finland och Sverige innehåller nästan lika mycket positiva, negativa och neutrala texter

Tabell 10 Antalet nyheter om Finland och Sverige

	Positiv	Negativ	Neutral	Sammanlagt
Finland och Sverige	5	6	6	17
Svenskhet i Finland	3	6	4	13
Finskhet i Sverige	2		2	4

Det finns sammanlagt 17 nyheter i temat ”Sverige och Finland”. Sammanlagt finns det nästan lika mycket positiva, negativa och neutrala texter: fem positiva, sex negativa och sex neutrala (se Tabell 10). 13 nyheter berättar om svenskheten i Finland, speciellt språkfrågor och finlandssvenska politiker, och fyra beskriver finskheten i Sverige. Jag ville göra ett eget tema av Finland och Sverige; svenskheten i Finland och tvärtom. DN berättar t.ex. om ”tvångssvenskan”, men är inte intresserad av ”tvångengelska” eller berätta att det finns allt flera engelskspråkiga i Finland. Likadana artiklar finns det också i andra teman, varför storleken här kunde vara större. Bland nyheterna som beskriver svenskheten i Finland handlar fyra om språket.

- En ny språkstrid har börjat i Finland.
- En förening vill göra svenskan till ett valbart ämne i finländska.
- Åland vill ta finska namn på åländska orter bort, vilket var ett missförstånd.

Det finns tre artiklar om personombytena i Svenska Folkpartiet, för partiets ordförande, försvarsminister Stefan Wallin fick anklagelser om ministerstyre i en försvarsutredning om svenskspråkig utbildning av värnpliktiga. Han vann förtroendeomröstningen, lämnade partiledarposten och partiet röstade fram Carl Haglund till ny partiledare. Det finns också tre kolumner från skribenter som har finsk släkt och frågar t.ex. om rätten att hata svenskheten i Finland. Ytterligare den svenska polisutbildningen i Finland hotas, antalet

finländare med svenska som modersmål ökar och bland de 20 vanligaste länderna till vilka svenskarna utvandrar från Sverige är Finland i toppen.

Bland 13 artiklar som innehåller svenskhet i Finland finns det sex negativa, fyra neutrala och tre positiva artiklar. De negativa är lätta att igenkänna för rubrikerna har sådana uttryck som *hata svenskheten i Finland*, *finländsk kampanj mot skolsvenska*, *strid om svenskan i Finland* och *svensk polisutbildning hotad*. Flera gånger finns ordet Finland redan i rubriken. Det är överraskande att det inte finns mera nyheter om finska språkstrider som finns hela tiden i de finska nyheterna. Det är intressant. Även om det finns fem officiellt erkända minoritetsspråk och språk som talas av nya invandrargrupper i Sverige, är landet i praktiken ettspråkigt och språkfrågan kan vara främmande för de svenska journalisterna. Ibland är förhållandet mellan länderna motstridigt. Det finns språkstrider men å andra sidan brett samarbete i firmor och i det vardagliga livet. Tre av de neutrala nyheterna behandlar personombyten och en ny sorts regionbildning. Tre positiva artiklar beskriver antalet finländare med svenska som modersmål, Ålands svenska namn på kartor och vart svenskarna utvandrar.

Fyra nyheter handlar om finskheten i Sverige, t.ex. modersmåls lärare i finska fick Lärarpris, finnarna flyttar helst till Sverige och efter pensioneringen tillbaka till Finland. Av fyra nyheter om finskheten i Sverige är två neutrala och två positiva. De neutrala handlar om pensionärer och en finsk text. De positiva är om en finsklärare får Lärarpriset och utflyttning till Sverige.

3.9 Ekonomi och energi är ett jämnstarkt tema

Tabell 11 Antalet nyheter om ekonomi och energi

	Positiv	Negativ	Neutral	Sammanlagt
Ekonomi och energi	5	4	3	12
Ekonomi/företag	5	1	3	9
Energi		3		3

Det finns 12 nyheter om ekonomi och energi: nio om ekonomi eller företag och tre om energi. Fem nyheter är positiva, fyra negativa och tre neutrala (se Tabell 11). Av ekonomi/företagsnyheter behandlar fem eurokrisen. Ytterligare finns det tre ämnen om järnväg, mynt och hundar som letar efter guld. Av nio artiklar som behandlar ekonomi eller företag är fem positiva, tre neutrala och en negativ. De positiva nyheterna handlar om insatser i andra världskriget, euron, en sammanlänkad järnväg och gruvprospektering. Tre neutrala nyheter är om ett fiktivt valutaområde, ett gleshetsstöd och Sveriges mynt. Den negativa nyheten beskriver att hjärnan bakom euron, Jacques Delors, säger att Finland agerar skandalöst.

Tre artiklar handlar om energi. Finland blev det första landet i världen som beslöt om ett nytt kärnkraftsbygge efter katastrofen i Fukushima, reaktor 1 i kärnkraftverket Olkiluoto i Finland stoppades och vid Forsmarks kärnkraftverk greps 49 aktivister och nästan alla var utländska medborgare bl.a. från Tyskland, Polen och Finland. Tre energinyheter är negativa. En nyhet som ser ut att vara neutral är en lista över några länder som har kärnkraft. Artikeln är under vinjetten Jordbävningen i Japan 2011 och Finlands del börjar på följande sätt: ”Finland blev det första landet i världen som beslutade om ett nytt kärnkraftsbygge efter katastrofen i Fukushima” (DN 11.3.2012). Eftersom vinjetten hänvisar till jordbävningen och själva texten till katastrofen, klassas nyheten som negativ.

3.10 De historiska artiklarna är relativt neutrala

Tabell 12 Antalet nyheter om historia

	Positiv	Negativ	Neutral	Sammanlagt
Historia		3	8	11

Det finns 11 artiklar som handlar om historia. Ämnet är lätt: man kan göra nyheter på förhand. Ämnena varierar, men flera handlar om krig. En mängd minderåriga barn sattes i fångläger, en finsk professor var en agent, Stasi spionerade på radarnätverket och marinen sprängde gamla minor i Östersjön. Det finns också andra än historierelaterade artiklar om skottdag, genetisk likhet, EU-toppmöte på midsommaren och en arkeologisk brosch. Av 11 artiklar som behandlar historia är majoriteten, åtta stycken, neutrala medan tre är negativa (se Tabell 12). De neutrala nyheterna handlar om arkeologisk brosch, genetisk likhet, gamla minor, skottdag och radarnätverk. En kolumnist skriver att då ”vi förlorade Finland 1809 är inget vi går och grämer oss över i dag (DN 18.6.2012)”. Tre negativa nyheter behandlar agent och fångläger.

3.11 Nöje behandlas lite men med en positiv ton

Tabell 13 Antalet nyheter om nöje

	Positiv	Negativ	Neutral	Sammanlagt
Nöje	5		3	8

Det finns åtta artiklar om nöje. Enligt två artiklar fick en åttaåring svar på flaskpost från Finland, lejonjakten är över i England och skribenten påminner att människor i södra

Finland rapporterade om lejonet år 1992, i norra Finland hölls det finländska mästerskapet i pruttning och till sist rapporterade medierna från Finland till Japan hur pensionären med ett samma namn som en känd politiker blev bjuden på middag. Dessutom var sonsonen till Nordkoreas förre ledare i finsk tv, världen inklusive Finland skrev om den svenska schlagervinsten och bl.a. presidenterna från Finland och Island finns på plats när prinsessan Estelle döps. Av åtta nöjesartiklar var fem positiva och tre neutrala (se Tabell 13). De positiva nyheterna behandlade flaskpost, pruttmästerskap, tv-intervju och schlagervinst. De neutrala nyheterna beskrev dopgäster, middagsmiss och lejonjakt.

3.12 Trafik behandlas neutralt

Tabell 14 Antalet nyheter om trafik

	Positiv	Negativ	Neutral	Sammanlagt
Trafik			5	5

Fem artiklar handlar om trafik, men det finns mera trafiknyheter i olyckstemat. Fem nyheter är alla neutrala (se Tabell 14). Gratis kollektivtrafik anses bli för dyr i Finland, stödet för färjetrafiken över Kvarken mellan Umeå och Vasa bör fortsätta enligt en finsk rapport, en finländsk isbrytare Otso är redo i Bottenviken och isbrytning i Bottenviken är ett svensk-finskt samarbete, ett passagerarplan på väg från Paris till Tokyo tvingades att återvända i svenskt luftrum på väg in i finskt efter att ha fått problem med en dörr och ett mystiskt vapenfartyg som fastnade i Finland har fått åka vidare.

3.13 Övriga

Det finns 19 övriga nyheter. Ämnena varierar från Best of Scandinavian News Design - medaljer till den samiska nationaldagen.

4 RAMANALYS HJÄLPER ATT IDENTIFIERA INTRESSANTA FENOMEN

I början av avhandlingen har jag svarat på forskningsfrågan: ”Hur mycket skrivs det om Finland och finländare i Sverige?” Sedan har artiklarna indelats i grupper för att svara på frågan ”Hurdana företeelser innehåller teman?” I det följande tas det reda på antalet positiva, negativa och neutrala nyheter, därför att det blir lättare att identifiera intressanta fenomen. Det finns intressanta detaljer som hjälper att välja tre ramar. De är kontakterna mellan Sverige och Finland, brottsnyheterna och utbildningsnyheterna. Det positiva med kvalitativa metoder är att forskaren kan koncentrera sig på ett intressant men nytt och litet element.

I det följande berättar jag om ramanalys, väljer tre ramar och analyserar varje ram. Metoden i avhandlingen är inramningen av en fråga, ramanalys, som är populär inom medieforskning (se närmare nedan). Det handlar om att analysera texter och identifiera ramar, och metoden är lätt att tillämpa i praktiken och ger flexibilitet att hitta de modeller som bäst beskriver de svenska nyheterna om Finland. Ramanalysen understryker och utesluter genom att välja och därmed hjälper den att göra val i världen som är full av information. Ramarna förekommer i media genom att journalisterna placerar nya händelser till kända ramar. Med hjälp av ramanalysen kan journalisterna organisera informationsflöde genom att rutinmässigt ordna flödet med ramar. De kan medvetet eller omedvetet välja en passande referensram då ärendet ser ut så som de vill. Då en svensk tidningsartikel berättar om finska skolor, är ramen alltid en positiv, underbar seger-ram, men då det finns en nyhet om en skottlossning i en skola, så är det senast orden *ännu* och *denna gång* som visar att massakern i en finsk skola är typiskt för Finland. Å andra sidan är ordet ram problematisk om man tänker på en tavla. Tavlan själv är ett oföränderligt faktum och olika ramar har inte någon större betydelse. Idén bakom begreppet ram är motsatt, ett enstaka ärende får sin betydelse som en del av en större helhet. (Kärvonen 2000: 1)

Begreppet ram formades av Goffman som hade sin bakgrund i sociologi och symbolisk interaktion. Han beskriver en situationsdefinition som i den här avhandlingen behandlas redan i teoridelen. (Goffman 1986: 8-9, 11) Karvonen berättar om en hemlös man som ligger på gatan och inte rör sig, och beroende på vilken situationsdefinition eller ram man använder kan handlingarna variera mycket. Sjukdomsattack-ramen får oss att ringa ambulansen, men en flaska i handen tyder på fyllo-ramen och då vi gör ingenting eller ringer polisen. Om mannen ler, kan det vara frågan om ett skämt. (Karvonen 2000: 2)

Den här vardagliga händelsen kan jämföras med allmän diskussion, då vi ständigt ställer oss frågan: "Vad händer? Vad är situationsdefinitionen?" Det finns kontinuerlig arm-brytning vilken grupp som får sin situationsdefinition till en dominerande position i allmän diskussion. Också journalisterna kämpar hela tiden då de försöker hitta någon förenande handling bland olika källor. Å andra sidan kan ramen vara rutinmässig såsom en bilolycka, val eller storm. (Karvonen 2000: 2) Men ofta är det någonting speciellt. Goffman vill inte koncentrera sig bara på det sociala livet utan olika erfarenheter som individer har i sina sociala liv. Därför syns de typiska händelserna inte i nyheter, utan bara de speciella händelserna. (Goffman 1986: 13-15) McQuail har samma åsikt som Goffman, att bilden av "verkligheten" som nyheterna påstås beskriva, är en selektiv struktur som har gjorts på basis av kunskap och observationer som förbinds med en viss ram eller synvinkel. Media definierar eller tolkar händelser, människor, värden och tankar på ett visst sätt, med ett visst värde och en viss prioritet. (McQuail 1987: 101) McQuail anser att ramanalysen har två betydelser. Den ena hänvisar till det sättet journalisterna brukar forma eller kontextualisera nyhetsinnehåll i en familjär ram, men också till någon dold betydelsestruktur. Den andra hänvisar till inverkan som ramanalysen har på publiken som börjar se världen på samma sätt som journalisterna. (McQuail 1987: 555)

Både McQuail (1987) och Entman (1993) anser att ramanalysen kräver val och betoning. Ramarna fäster uppmärksamhet på vissa saker och förbigår andra eftersom skribenten väljer några synvinklar från verkligheten och betonar dem (Entman 1993: 52-54).

Ramarna definierar problem och orsaker, fäller moraliska domar och föreslår botemedel. I praktiken använder journalisterna vissa ord eller uttryck, gör vissa kontextuella hänvisningar, väljer vissa bilder eller filmer, ger några exempel på det typiska och använder vissa källor. Ramanalysen ger en allmän tolkning till skilda kunskaper och journalisterna nästan måste använda det. (McQuail 1987: 378-379) Ramanalysen har stor politisk makt och är viktig också i politisk kommunikation. Då ramarna fäster uppmärksamhet på vissa saker och förbigår andra, reagerar publiken på olika sätt. Ramarna betonar viss information, som blir viktig. Det är möjligt genom att placera, upprepa eller associera de till familjära symboler. (Entman 1993: 52-55)

Entman har listat flera fördelar med ramanalys. Den första synvinkeln är publikens autonomi. Enligt Entman definierar texternas dominanta och främsta betydelse kraftigt publikens läsning. Publiken kan söka sina egna betydelser i texter, men det är lättast att följa skribentens synpunkt. Den andra synvinkeln är den journalistiska objektiviteten. Ramanalysen är ett bra redskap för att undersöka om journalisterna är objektiva. De har en ritual att vara objektiva, men de använder ändå gamla familjära ramar, vilket inte garanterar fördomsfriheten. Journalisterna förstår inte ramanalysens grundtanke. Om de förstod idén, skulle de kunna undvika manipulörer lättare. Då kunde journalisterna förhålla sig kritiskt till den dominanta ramen, betona motsatta fakta och erbjuda två eller flera tolkningar av problemet. Enligt Entmans tredje synvinkel borde innehållsanalys identifiera och beskriva ramar bättre. Ofta samlar forskarna alla negativa och positiva kommentarer för att dra slutsatser utan att fundera på betydelsen av text element. Den fjärde synvinkeln behandlar den allmänna opinionen och demokratin. Ramarna är viktiga för den politiska processen för de politiska eliterna kontrollerar ramanalys. Ramarna kan definiera den allmänna opinionen, och om eliterna kan definiera den allmänna opinionen genom att forma ramar, är det ett problem för demokratin. (Entman 1993: 56-57)

Gamson har forskat i behandling av samhällseliga ämnen i media. Enligt honom har massmedierna en stor inverkan på de tolkningarna människorna gör om verkligheten.

Han har också skapat ett eget begrepp som beskriver resultat efter ramanalysen: tolkningspaket. (Gamson 1981) Då en journalist skriver om valet och använder hästkäppnings-ramen, tänker han/hon på en färdig struktur och bara tillägger olika aktörer och händelser till ramen. Journalisten och läsarna känner till och reaktiverar modellen efter vissa nyckelord och symboler. (Karvonen 4: 2000)

Ramanalysen kräver val och ett sätt att komma i gång är att granska om texterna har en positiv, negativ eller neutral inställning till Finland. Det hjälper att undersöka den journalistiska objektiviteten: är något tema t.ex. särdeles negativt eller positivt. Tonen är viktig därför att texternas främsta betydelse, som journalisten har valt, definierar publikens läsning. Den här avhandlingen inte bara samlar alla negativa och positiva kommentarer utan analyserar vilket är det mest negativa, det mest positiva eller det mest neutrala temat och hur det påverkar. Jag definierar artiklarna med hjälp av rubrikerna och orden de innehåller. Om det finns *dubbelmord* eller *skottdrama* i rubriken, är det lätt att klassificera som negativt, och *skolundret* eller *mönsterelev* som positivt.

Efter analysen av inställningarna kan tre tydliga inramningar urskiljas: Finland har interaktion med Sverige, är en brottsplats och en suverän utbildare. Fast ramanalysen ofta använder gräl-ramen, använder jag i det här fallet interaktion-ramen: svenskar och finländare gör samarbete, Sverige och Finland jämförs eller de gör någonting på samma sätt. Jag undersöker för det mesta hur mycket interaktion det finns i olika teman och hur det syns? Brottsramen är relevant att forska i därför att brott i Finland är det andra mest negativa undertemat. Olyckor är det mest negativa temat, men händelserna är på sätt och vis slumpmässiga. Om en gammal man dör under idrottstävlingen, finns det inga skyldiga. Brotten är mera allvarliga. En person, kanske en finländare, har velat göra någonting ond. Är han eller hon ond eller är finländarna onda? I brottsramen genomgår jag varför antalet brottsnyheter är stort, vad har hänt i de brotten som har begåtts i Finland och vem representerar kriminella och offer i brotten? Strukturen i brottsnyheterna är traditionell så att den viktigaste saken finns i början av texten, vilket tillåter att få reda på innehållet genom att söka de vanligaste orden i rubrikerna. Det är också intressant att undersöka hänvisningar till de tidigare händelserna, vilket visar det som svenskarna tycker är normalt i Finland. Utbildningsramen analyseras genom att koda in alla

utbildningstexter till ordmolnprogrammet för att få reda på de vanligaste orden. Texterna avslöjar motsättning och jämförelse mellan Finland och Sverige. Jag tar också reda på Finlands roll i texterna. Är Finlands utbildningssystem en huvudsak i texterna eller är Finland bara en hänvisning som ”en finsk-svensk forskargrupp” eller ”Finska viken”. De som talar i utbildningstexterna är också avslöjande; ”forskaren” är en annan sak än ”guru i debatten om landets skolunder”.

4.1 Nyheterna är mest neutrala, men oftare negativa än positiva

Jag har delat artiklarna i 12 teman (se Tabell 2 ovan) och analyserat om de har en positiv, negativ eller neutral inställning till Finland eller finländare. Den grova delningen är relevant för att hitta nyanser senare, men den är subjektiv och kan inte mätas naturvetenskapligt noggrant. Det är omöjligt att undvika subjektiviteten fast det är frågan om en forskning, men ibland måste forskaren tolka modigt. Jag kategoriserar artiklarna enligt den dominanta ramen som skribenten har föreslagit. Artiklarna har ofta en klar inställning, men å andra sidan är det ofta svårt att bestämma inställningen. Man måste komma ihåg att koncentrera sig på just Finland: om de ryska pimpelfiskare är i nöd är det negativt, men om nyheten nämner Finland bara som en plats, Finska viken, är det neutralt. Jag analyserar genom att läsa innehållet men ibland räcker det med rubriker. De kärnfulla och ibland argumenterande rubrikerna sammanfattar ofta det viktigaste innehållet. Traditionellt väcker de intresset och berättar innehållet till läsaren.

Flera nyheter har skrivits neutralt. Ofta kommer nyheterna inte från tidningens egna journalister utan de är ”bulkvaror” från Tidningarnas Telegrambyrå (TT). En stor nyhetsbyrå måste vara neutral, hålla nivån hög och använda editörer. Därför står det ofta bara grunder utan några citat i de korta texterna. Då nyheten berättar om en händelse, har journalisterna följt objektivitetens ritual, men den dominanta synvinkeln ger nyan-

ser. Då en nyhet om bastun berättar i rubriken att det finns tiotals bastudöda i Finland varje år, tänker läsaren bastun som en plats att dö i, inte en plats att lugna ner sig på.

4.1.1 De neutrala artiklarna är den största gruppen

Det fanns 315 artiklar i Dagens Nyheter under år 2012 som nämnde Finland eller finländarna, och 296 av dem kunde klassas. Den största gruppen var de neutrala artiklarna som utgjorde 42 procent (123 texter), den andra gruppen var de negativa artiklarna med 36 procent (108 texter) och den minsta de positiva med 22 procent (65 texter). Indelningen är förstås subjektiv, eftersom jag har gett artiklarna teman och analyserat nyan- sen, vilket inverkar direkt på resultaten. De här resultaten är relevanta därför att de är riktningsgivande. Självt var jag överraskad att de finns så få negativa texter. Ofta är utrikesnyheterna negativa och nästan aldrig positiva. ”Ulkomaanuutisten välittämä kuva maailmastamme on liioitellun huono” och ”kielteiset muutokset korostuvat uutiskriteereinä”, Uskali skriver (2007: 27). Men kanske gäller den yttersta negativismen bara utrikesnyheter, inte i samma grad det här materialet. Finland är Sveriges grannland, vilket gör Finlandsbilden mångfasetterad i Sverige. Man vet alltid mera om grannländerna.

Det mest negativa temat är olyckor där 83 procent av texterna är negativa, 14 procent neutrala och tre procent positiva. Det andra mest negativa temat är brotten: 59 procent av texterna är negativa, 31 procent neutrala och nio procent positiva. Både olyckor och brott är stora också kvantitativt och därför inverkar på läsarna. Det är konstigt att Sveriges ledande dagstidning behandlar ett land mest genom att beskriva olyckor och brott. Det finns sammanlagt 90 texter, dvs. en tredjedel som berättar om brott eller olyckor och nämner Finland eller finländare. Å andra sidan behandlar bara 41 procent av brotts- texterna fallen som har hänt i Finland.

Det mest positiva temat är socialsektor. Av 53 texter är 22 stycken, dvs. 42 procent positiva. Den största orsaken är utbildningsnyheterna som är nästan alla positiva. Som det redan nämnts tidigare beskrivs Finland med begrepp som: det finländska skolundret, den bästa och det hyllade finländska skolsystemet. Finland rosas internationellt, är bäst i världen och toppar listan. I utbildningstemat är 89 procent av texterna positiva. Temat miljö och natur omfattar bara 20 nyheter, men 40 procent är positiva. Också i teman som omfattar cirka tio texter, dvs. ekonomi och energi är 42 procent positiva och i temat nöje 63 procent positiva.

Antalet neutrala nyheter är den största i flera teman såsom utrikes- och säkerhetspolitik (71 procent), val och partier (64 procent), väder och rymd (56 procent), historia (73 procent) ja trafik (100 procent). Det beror på storleken av temat om antalen är relevanta. I temat trafik är alla nyheter neutrala, men det finns bara fem texter. Det kan sammanfattas, att utrikes- och säkerhetspolitik, historia och trafik är de neutralaste teman, om än historia är tre gånger mindre än utrikes- och säkerhetspolitik.

4.2 Tre ramar kommer fram i materialet

Metoden som används i den här avhandlingen baserar sig inte på en färdig modell utan jag har tagit mig friheter att använda olika metoder. Efter beskrivningen av materialet och analysen av inställningarna, kan tre tydliga inramningar urskiljas i materialet: Finland och dess medborgare betyder interaktion med Sverige, men också en brottsplats och en suverän utbildare. I den här avhandlingen beskriver ovannämnda 12 teman samtalsämnena i Sverige år 2012, men de kan också behandlas som ramar. Interaktion och grannskap förekom i varje tema, vilket påminde om det omfattande samarbetet mellan länderna. Det glöms ofta bort, eftersom det inte finns många utrikesnyheter om Sverige t.ex. i finska regionala dagstidningar (även om de stora medierna med korrespondenter har fler sådana). I stället finns det ibland jämförelser mellan länderna i inrikesnyheterna.

Finland som en brottsplats är ett negativt ”undertema”, men ett val också därför att det är viktigt att märka negativismen i nyheterna. Olyckorna är det mest negativa temat, men samtidigt slummässigt. Brotten berättar bättre om människans ondska. Utbildningsramen representerar en helt olik synpunkt och är så genomgående positiv och därför ett intressant fenomen att det måste tas med. Att forma ramar är kreativ verksamhet och forskaren är en aktiv tolkare vilket hjälper att märka dolda tendenser i stället för bara kvantitativ analys. Interaktion-ramen omfattar hela materialet, medan brotten och utbildningen är ”underteman”. Det finns likadana observationer i den föregående delen om positivitet/negativitet och i tre ramar. Särhållningen kan vara problematisk, men det är viktigt att förklara de positiva och negativa nyanserna innanför tre ramar, t.ex. det positiva utgör grunden för utbildningsramen.

4.2.1 Det finns mycket interaktion mellan länderna

Ramanalysen använder ofta gräl-ramen, men i det här fallet är interaktion-ramen motsatt. I ramen gör svenskar och finländare samarbete, länder jämförs, det ena landet gör någonting på samma sätt som det andra eller svenskar gör någonting i Finland eller tvärtom. Interaktionen intresserar svenskar tydligt och i texterna förekommer det vardagligt samarbete från isbrytare till vetenskap. Interaktionen förstärker alltid nuet och innehåller alltid en chans. Journalisterna tycker om konfrontationen, eftersom den är lättare för spänningen och berättelsen, men interaktionen är någonting motsatt. I artiklarna behövs det inte klara uttryck utan situationen hittas i innehållet. Jag tolkar interaktionen ganska brett. I interaktion-ramen finns det sammanlagt 147 nyheter, exakt 50 procent av de 296 analyserade nyheterna (se Tabell 15).

Tabell 15 Texterna som innehåller interaktion

Tema	Antalet texter	Antalet texter som innehåller interaktion	Texter som innehåller interaktion, procent
Brott	54	18	33 %
Socialektor	53	38	72
Olyckor	36	4	11
Utrikes- och säkerhetspolitik	34	26	76
Val och partier	28	6	21
Miljö och natur	20	15	75
Väder och rymd	18	7	39
Finland och Sverige	17	17	100
Ekonomi och energi	12	4	33
Historia	11	5	45
Nöje	8	5	63
Trafik	5	2	40

Var tredje brottsnyhet handlar om interaktion. Internationalismen betyder inte bara samarbete mellan experter utan också mellan kriminella. I fyra fall är det fråga om finska brottsliga, då en person har stulit fågelägg i Finland och Sverige, en man i 60-årsåldern har anhållits i Luleå sedan han anmält sig själv för mord på två personer i Finland, en 55-årig finländsk man från Kalix har häktats för att utlämnas till Finland och två finländska män har planerat att kidnappa den svensk-finska Nordeas styrelseordförandes son. Svenskarna begår också brott tre gånger: det finska oljebolaget har stämt ett webbhotell i Sverige för upphovsrättsbrott, den finsk-norska gränsstationen måste kalla in den norska renpolisen till svenska samer och den finska polisen har larmats till Levi för att ta hand om bråkande svenska ordningspoliser. Fem fall handlar om både Sverige och Finland: inbrottsliga kommer in till Sverige via Finland och åker ut samma väg, de svenska och finska nynazisterna har en gemensam propagandawebbplats och en man har dömts av både Uppsala tingsrätt samt en finsk domstol till fängelse för grovt narko-

tikabrott. Skillnaden mellan finska och svenska kriminella är enligt artiklarna att de finska flyr till Sverige men inte tvärtom.

Den finska och svenska polisen samt försvarsmakten gör samarbete, jämför fall och lagstiftning. Då ett fall var det första folkmordsåtalet i Sverige, påminde DN att i Finland stämde tidigare en rwandier för folkmord. Ytterligare fanns det en serie militära befästningar längs gränsen mot Finland och finska Polisstyrelsen vill ha en gemensam svenskfinsk polispatrull vid gränsen i norr. Finland överväger en sexköpslag enligt en svensk modell och Sveriges Högsta domstolen inspireras av en finsk lag som ger rätt till en viss ersättning per år när domstolarna är för saktfärdiga. Den svåra ekonomiska situationen kunde få länderna göra mera samarbete i framtiden.

I socialsektor innehåller 72 procent av texter interaktion mellan länderna. Av sådana texter som innehåller jämförelse eller länderna lär sig av varandra finns 23. Socialsektorn innehåller utbildningsgruppen vilket betyder att vanligtvis Finland är ett exempel för Sverige. I en artikel står det rakt att ”Vi jämför oss ofta med Finland” (DN 13.6.2012), och enligt de andra nyheterna måste Sverige lära sig av Finland och Finland är bäst i världen. ”Medan de svenska eleverna halkar efter får det finländska skolsystemet ständiga lovord”, står det också (DN 13.3.2012). Vad gäller hälsa och sociala relationer, sprack man mindre i Finland under förlossningen, Sverige är tredje bäst och Finland sjätte för mammor, enligt två nyheter ökar fetma i Sverige men mera i Finland, svenskarna kan suppa utan våld till skillnad från finländarna, Finland har lägre priser på läkemedel än Sverige, i Sverige kremeras det mera än i Finland, Sverige tittar på Finland gällande valfrihet i välfärden och i Finland och Uppsala län använder man virustest för att upptäcka en form av cancer. Enligt artiklarna är Finland före Sverige vetenskapligt och administrativt men kommer efter Sverige vad gäller folkhälsan.

Samma situation finns det i grannländerna i sju artiklar. Två nyheter berättar att narkolepsi och vaccin har ett samband som har konstaterats i Sverige och Finland som också

kontrollerade samtliga vaccinsändningar. Svenskar och finländare har en genvariant som kan skydda mot Alzheimers, ny djursmitta får fäste i Sverige och bl.a. i Finland, i Sverige och Finland finns det sällsynta blodgrupper och var femte livsmedel är felmärkt och fara för allergiker i Sverige och bl.a. Finland. Här finns tecken på att den geografiska närheten orsakar också mental närhet. En ny djursmitta är geografiskt men de felmärkta livsmedlen är mentalt.

Interaktion finns det i åtta texter av 53. Finland och Sverige har ett mårddhundsprojekt för att sterilisera mårddhunden som sprider sjukdomar, svenska skolor lär sig av finska övningsskolor, Sveriges första friskole drivna lärarutbildning ska bedrivas i samarbete med Åbo akademi, ett svenskt par har rest till Finland för att få en surrogatmamma och en svensk politiker har försökt samla allierade från finska ministrar. Specialiteten i hälsoryckena är att flera finska experter nämns. Åtminstone i fem nyheter finns det gemensamma forskargrupper med finländare. En läkare och ekonom i Åbo i Finland har gjort en jämförelse av de svenska viktminskningsföretagen, den finsk-svenska forskargruppen på Karolinska institutet har forskat i gen som stänger av cancer och enligt forskare bl.a. i Sverige och Finland visar höftmått dödsrisk.

I nyheter om olyckor finns det bara lite interaktion mellan länderna, kanske därför att nyheterna koncentrerar sig på olyckorna som har hänt i Finland. T.ex en svensk helikopter skickades till nickelgruvan Talvivaara, det fanns radioaktivt utsläpp i Sverige och Finland, det påminnes att Estonia sjönk år 1994 och en man föll överbord från Finlandsfärja från Stockholm till Helsingfors. Färjorna exemplifierar den vardagliga interaktionen, men syns i nyheter bara då det stormar eller någon faller överbord.

76 procent av artiklarna som handlar om utrikespolitik, säkerhetspolitik eller krishantering innehåller interaktion. Man kan anta att länderna är samarbetsvilliga inom området. Man förstår hur avslöjande det är, om man placerar t.ex. Ryssland i samma ram genom att söka svenska och finska artiklar om Ryssland och utrikespolitik. Mest interaktion

innehåller krishantering (100 procent), sedan säkerhetspolitik (92 procent) och utrikespolitik (46 procent). Av 13 artiklar inom utrikespolitiken innehåller sex stycken interaktion. Aktörerna är olika eftersom länderna har gemensamma aktivister i föreningen Ship to Gaza men det finns också ett nordiskt statsministermöte och den finländske presidenten gör sitt första statsbesök i Sverige och vill ha mer samarbete i Norden. Det är intressant att den svenska statsministern berättar att det finns 75 000 som i Sverige jobbar för finskägda företag och omvänt 75 000 i Finland som jobbar i svenskägda företag och därtill en omfattande handel. Ytterligare övervägde svenska UD en reducering av verksamhet och personal vid ambassaden i Damaskus medan Finland stängde sin ambassad tidigare. Till sist besökte en kolumnist Finland och talade om säkerhetspolitik med sina bekanta.

Alla 12 säkerhetsnyheter har interaktion förutom en. Fyra artiklar handlar om att Sverige med Finland och Norge tar över övervakningen av Islands luftrum. Den svenske Överbefälhavare ville ha ett nytt IT-system efter rekommendationer från en finsk kollega. Enligt två nyheter lanserade Överbefälhavare idén om ett gemensamt försvar av luftrummet i Norden som ”skulle betyda att Finland och Norge skulle ansvara för Sveriges nationella säkerhet, och vi för deras (DN 16.1.2012)”. En svensk kolumnist berömmar Finlands försvar: ”Det är tur att Sverige ligger där det ligger, och att Finland med sitt starka försvar också gör det” (12.11.2012). I Afghanistan de länder inom Isaf som betonar bistånd är fyra nordiska länder. Ytterligare det enda regemente i Finland där utbildningen sker på svenska, Dragsvik blir kvar när Finland sparar, Sverige tillsammans med Finland och Israel står bättre rustat mot cyberattacker än de flesta andra länder.

Om en svensk formar hela sin Finlandsbild genom nyheter, märker han/hon att det finns mest samarbete mellan länderna i krishantering, nämligen i alla nio nyheter, dvs. 100 procent. Det är så vardagligt att det inte konstateras uttryckligen utan artiklarna nämner bara som en självklarhet en svensk-finsk patrull, den svensk-finska militära anläggningen, en svensk-finsk enhet, det svensk-finska ansvarsområdet, det svensk-finska ansvars-

området, det svensk-finska Provincial Reconstruction Team (PRT) eller bara svenska och finska soldater.

I temat val och partier finns det inte mycket interaktion. Två olika kolumnister gjorde tre kolumner av vilka en skrev att hon följde med en närstående finländsk medborgare som gick till Stockholmsambassaden för att rösta och den andra, ursprungligen finlandssvenska kolumnisten skriver att *vi* nu väljer statschef igen. Kolumnisterna fokuserar på politiken i det här materialet. En nyhet har redan i rubriken att Niinistö hoppas på ny giv i Norden och man kan anta att det gäller Sverige som är Finlands närmaste land i Norden. En nyhet berättar speciellt om finlandssvenskarnas åsikt, dvs. kandidaten som de stöder i huvudsak och en handlar om svenska opinionsmätningar som har jämförelse med Finland. Det saknas interaktionen i partinyheterna.

I miljö och natur -temat finns det mycket interaktion. I naturdelen finns det interaktion med Finland i alla sju nyheter. Nästan alla fall beror på den geografiska närheten. Flera nyheter handlar om svenska vargar som har inavel men vars situation förbättras då det kommer finsk-ryska invandrarvargar till Sverige, men i nyheterna finns det också mårddunden som sprider sig från Finland till Sverige samt havsskyddsorganisationen Oceana har tagit hjälp av expertis i Finland gällande döda gråsälar söder om Åland. I miljönyheterna har länderna interaktion i åtta fall av sammanlagt 13 (62 procent). Svenskarna slänger bort för mycket men finländarna slänger mer och Sverige hamnar på plats 13 på listan över länders ekologiska fotavtryck medan Finland är värre. Det finns interaktion mellan människor då den svenska miljöministern är inspirerad av den finska modellen som innebär att man kommer överens med markägaren om skyddsvärden och den finske meteorologen talade om partiklar i luften till kungen. Också en av Sveriges viktigaste miljöstrider gäller det finska företaget Nordkalk. Interaktion som sammanhänger med det geografiska läget förekommer i tre nyheter: klimatet ändras speciellt upp i norra Sverige och Finland, Sverige och Finland har ett undantag för Östersjöfisk och Finland stoppar nu i likhet med Sverige laxfisket i Östersjön för kvoten är uppfiskad. Man kan se att miljöfenomenen och -problemen begränsat sig inte till riksgränserna, och att finländarna förorenar mer än svenskarna.

I väder och rymd -nyheterna finns det sex vädernyheter och i fyra fall är det fråga om hårda vindar som har orsakat problem för färjorna mellan Finland och Sverige. Här kan det påminnas att de heter Finlandsfärjorna i Sverige och Sverigefärjorna i Finland. Nyheterna handlar också om den finska väderfirman som gör prognoser till en svensk vädersajt och norra Sverige och Finland får mer nederbörd i framtiden. Av tre rymdnyheter fanns det interaktion i en, då ett kraftigt ljus skrämde värmlänningar och t.o.m. folk i Finland hade gjort observationer.

Vid sidan av krishantering och naturen är också svenskheten i Finland ett sådant tema att alla artiklar innehåller samarbete mellan länderna. Att svenskarna är intresserade av svenskheten i Finland är ett vanligt fenomen i nyheter. På samma sätt som svenskarna söker familjära kontaktpunkter i Finland, söker de finska journalisterna finländare som bor utomlands då det finns t.ex. en nyhetshändelse där. Fyra nyheter handlar om språket som är en stor stridsfråga i Finland. Det finns tre artiklar om ett personombyte i Svenska Folkpartiet. Ytterligare ämnena är den svenska polisutbildningen, antalet finlandssvenskar och utvandring till Finland. Det finns också tre kolumner från skribenter som har finsk släkt. Också fyra nyheter som behandlar finskheten i Sverige innehåller naturligtvis interaktion.

En tredjedel av ekonomi- och energinyheter innehåller samarbete mellan länderna. Sverige verkar tillsammans med Finland för en sammanlänkad järnväg runt hela Östersjön, alla Sveriges mynt tillverkas i Finland och enligt en företagsidé ska hundar leta efter mineral, vilket har försökts både i Sverige och Finland.

I historierelaterade artiklar tyder nästan alla på det nära geografiska läget. Enligt två nyheter hittades en vacker brosch i samband med arkeologiska utgrävningar utanför Umeå men den var en finsk nytillverkning, Sverige och Finland hade en 30 februari år 1712, Sverige och Finland är de enda länder som seriöst firar midsommar och den öst-

tyska underrättelsetjänsten Stasi spionerade mot radarnätverket som står i Kiruna, Sodankylä och Tromsö.

Flera nöjesartiklar har interaktion mellan länderna. Enligt två nyheter skickade en åttaårig svensk flicka flaskpost i hopp om att posten skulle nå Finland och fick senare ett svar från Finland. Två nyheter berättar att flera utländska tidningar bl.a. de finska rapporterar om regeringens middagsmiss och svensk schlagervinst. Till sist är den finske presidenten bjuden till prinsessan Estelles dop.

I trafiknyheter finns det viljan att få stöd för Kvarkestrafik och isbrytning i Bottenviken är ett svensk-finskt samarbete med svenska Ale och finska Kontio. Temat är litet, men det är intressant att det förekommer interaktion med trafik.

4.2.2 Finland som brottsplats

Antalet brottsnyheter är stort och de är i stort sett negativa. Brott i Finland var ett negativt ”undertema” och det är relevant att granska ramen också därför att det finns många brottsnyheter i förhållande till det vardagliga livet, vilket kan orsaka rädsla, fördomar eller försiktighet. Antalet är stort: negativismen är ett nyhetskriterium, det kan finnas en eller flera rättsreportrar i redaktionerna och myndigheterna ger information lätt nuförtiden.

Smolej (2011) har skrivit att antalet brottsnyheter har ökat kraftigt på 1990-talet i kvällstidningar, ortstidningar och Yle. De finska förändringarna är viktiga för de finska brottsnyheterna kommer till Sverige oftast genom finska journalister. Brottsnyheterna blev vanligare då Rättsreportrarna rf grundades i Helsingfors år 1988 och efter det börjades gruppen bli större och mer professionell. Andra orsaker till ökningen var föränd-

ringarna inom mediemarknader, bl.a. omorganisering och kommersialisering. Konkurrens och kommersialisering har under en längre tid påverkat journalismen i Finland och annanstans, vilket har gjort att tyngdpunkten flyttas till kändisar, nöje och skandaler. Nätet möjliggör att journalisterna gör flera korta brottsartiklar. Till sist har myndigheterna börjat erbjuda mer information. Tidigare måste varje journalist ringa enskilt till polisen men nuförtiden ordnas informationstillfällen vilket gör materialet tillgängligare. Utvecklingen orsakar att barnombudsman har klagat om skrämmande tabloider 2006. (Smolej 2011: 9-11)

Vad har hänt i de brotten som har begåtts i Finland? Efter ordet Finland är de vanligaste orden i rubrikerna olika former av *död* och *polis*, och sedan *bombdåd*, *skottdrama* och *fyra*. En finländare har stulit fågelägg, en har erkänt dubbelmord, en besöker den olagliga internetsidan Pirate Bay, tre människor har dött, polisen har hittat dödade tvillingar, någon har predikat barnaga, det har gjorts ett planerat bombdåd, en fånge har rymd från fängelset, fyra familjemedlemmar har dött, någon har fått böter för hets mot folkgrupp, en person har hållit finländsk ort i skräck och senare är skjutaren ledsen, polisen jagar, någon har begått flera sexbrott, det har funnits ett skottdrama i pizzeria, tre har dött i familjetragedi, någon har mördats, det har funnits ett skottdrama i en skola, några har planerat kidnappning, någon har mördat sina två barn och sin fru, en grupp har riktat ett bombhot, någon ska utlämnas till Finland för gammalt husbilsköp, Ryssland utvisar en finsk anarkist och någon är dömd till fängelse.

Hur hänvisas det till de tidigare händelserna? Det kan ge hänvisningar om de sakerna som svenskarna tycker är normala i Finland. Först står det att en fånge har rymt flera gånger under det senaste året. Nyheten (DN 13.4.2012) som berättar att fyra har dött i förmodad familjetragedi, nämner att "[s]å sent som i januari i år drabbades Finland av en liknande familjetragedi. En man dödade sin fru och två små barn i Helsingfors. Under 2011 inträffade fem liknande fall; i Vanda, Kouvola, Tyrnävä, Varkaus och Ikalis." Så här ger nyheten Skott på skola i Finland (DN 30.3.2012) en bakgrund till händelsen: "Ännu ett skottdrama har utspelat sig på en skola i Finland. Denna gång skadades ingen

fysiskt. Två dödliga skolmassakrer har tidigare utförts i Finland, 2007 och 2008.” Nyheterna avslöjar att familjetragedierna och skottlossningarna är regelmässiga i Finland.

Flera utlänningar känner igen bara huvudstaden Helsingfors i Finland, men de här brottsnyheterna berättar mångsidigt om olika platser. Texterna nämner Alavo (på finska Alavus) som ligger cirka 35 mil nordväst om Helsingfors och cirka fem mil öster om kuststaden Vasa, finska Österbotten, Kemi, Finland, en gård nära byn Mäyri i södra delen av landskapet Södra Österbotten, mellersta Nyland, Skutnäs bönehus i västra Finland, Jyväskylä, ett fängelse i finska Sonkajärvi, Påmark i Satakunda i sydvästra Finland, Hyvinge, norr om Helsingfors, en ort strax norr om Finlands huvudstad Helsingfors, finländska Tavastland, en dansskola i västra Finland, en pizzeria i Uleåborg i Finland, hem i centrala Helsingfors, hem i Österbotten i Finland, en skola i Finland, Helsingfors, Åbo och Åland. Journalisterna kan beskriva platser ganska direkt såsom Mäyri, eller tydligt såsom förtydligandet Finlands huvudstad Helsingfors. Listan bekräftar också att brotten kan finnas överallt, hemma eller på skolan. Skolorna och hemmen som brottsplatserna ger en särdeles brutal bild av Finland.

Vem representerar finländare i de finska brotten? Om man inte räknar med poliser, är kriminella och offer en person, en man i 60-årsåldern, en nioårig flicka, tre personer: två män och en kvinna, en så kallad lekmanpredikant, en finländsk man, en morddömd man i 30-årsåldern, sannfinländaren, en kvinna som medvetet kör på barn vid övergångsställen och hennes offer en 12-årig flicka, en 27-årig finländare som drog kniv på ett valmöte med statsministern, en del av hackargruppen Anonymous och två finländska män som planerade att kidnappa Nordeas styrelseordförandes 32-åriga son. Därtill misstänks tre anställda vid en dansskola att ha begått flera sexbrott och bland offren finns både kvinnor och minderåriga flickor. Den internationellt kända krigsfotografen mördades av en 81-årig enstöring som efter dådet tog sitt eget liv. DN har inte publicerat namn förrän det finns ett domstolsutslag med en viss längd som är i Finland vanligtvis två års fängelsestraff, eller om personen är känd. I materialet berättas det ofta ålder, kön och hemort. Man kan se att männen begår mer brott än kvinnorna medan kvinnorna och

barnen är ofta offer. Annars är gruppen mångsidig och visar att politikerna intresserar, t.ex. statsministern och en sannfinländare. Vanligtvis begås brott mot liv av medelålders män i sina dryckeslag, men den här gruppen är heterogen. Gruppen signalerar också om psykiska problem, t.ex. då en man drar kniv på ett valmöte, en kvinna kör medvetet på barn och en enstöring mördar sin granne.

Då journalisterna berättar noggrannare om finländarna är det fråga om särdeles brutala dåd och omfattar vanligtvis familjetragedier. Det berättas att en man, född 1968, och en kvinna, född 1954, sköts i en bil på gården utanför ett hus. Den person som misstänks för dådet är en man, född 1949. Bakom årtalen finns det en man som först har skjutit ihjäl sin tidigare flickvän, en man som var i hennes sällskap och sedan tagit sitt eget liv. I ett annat fall hittar polisen en död babyflicka och senare hennes tvillingbror, varefter en man och en kvinna, mamma till barnen, greps. I en annan familjetragedi har den 33-åriga modern varit bortrest med familjens fjärde barn, en bebis, och när hon kommer hem hittar hon den 38-åriga mannen och sina tre barn, en treårig flicka och två femåriga tvillingsystrar, ihjälskjutna i ett skjul. I ett fall utreder finländsk polis fallet i vilket en kvinna och hennes två barn har hittats döda i deras hem och familjefadern har med bil kört rakt in i en långtradare och avlidit. Tidigare samma år misstänks en man ha mördat sina två barn och sin fru i Helsingfors. De döda barnen var ett och fyra år gamla. Han är född på 70-talet och sedan tidigare känd av polisen.

Det finns flera åldrar och släktförhållanden i texterna för det kan inte berättas mera. Gärningsmännen är ofta män, familjefäder och makar. Nyheterna ger en grym uppfattning om folket, men å andra sidan pekar allt på de psykiska problemen, speciellt i fallet där modern misstänks ha mördat sina två bebisar. Finlandsbilden berättar här om mentala problem och oförmågan att lösa problem. Det skulle vara intressant att jämföra om det fanns likadana tragedier i Sverige. Gör man nyheter om de finska händelserna därför att de är mera brutala i Finland eller är det likadant i Sverige?

Två nyheter berättar om skottlossning på gatan och i skolan. Det ena fallet är slumpmässigt och det andra är ett svartsjukedrama. I det första fallet börjar en 18-årig man skjuta omkring sig. En person, en 18-årig kvinna, dödades omedelbart och åtta personer skadades, varav två allvarligt. En av de skadade, en 18-årig man, dog senare på sjukhus. Bland de återstående sju som vårdades på sjukhus var en 23-årig polis svårast skadad. Skottlossningen tyder i viss utsträckning på terrorism därför att platsen är slumpmässig. Det andra fallet händer i skolan. Ingen skadas, men det händer i skolan vilket är typiskt finskt. Texten beskriver att ”[ä]nnu ett skottdrama har utspelat sig på en skola i Finland, men [d]enna gång skadades ingen fysiskt” (DN 30.3.2012). Skytten var en man i 20-årsåldern och i klassrummet fanns 14 elever och deras lärare. Skytten hade haft ett förhållande som hade tagit slut med en av eleverna, en 16-årig flicka. I finska nyheter står det ofta skolmassakrer var de än händer. Nyheten speglar en Finlandsbild i vilken dåden är vanliga i Finland.

4.2.3 Utbildning-ramen avslöjar att Finland är en problemlösare

Till skillnad från brotten är utbildning-ramen positiv. Då man kodar in alla utbildningsrelaterade texter till ordmolnprogrammet Wordle, visar det att orden *Finland*, *Sverige*, *elever*, *svenska* och *säger* har förekommit mest i texterna, och sedan *skolan*, *nationella*, *ska*, *lärare*, *skolor* och *proven*. Det visar också att flera texter har skrivits av en och samma journalist. Det har redan tidigare i avhandlingen bevisats att svenskar har en positiv inställning vad gäller skolan i Finland. När man granskar hela materialet finns det flera artiklar där Finland förekommer kort som en plats eller en samarbetspartner, men landet är inte huvudsaken. I det här temat finns det flera nyheter som har Finland i början av texten. Det finns också jämförelse mellan länderna i nästan alla utbildningstexter. Men när man forskar i texter kan man se att i flera texter förekommer det ett svenskt problem i början av artikeln och en finsk lösning i slutet. Tidigare i avhandlingen kan man se att Sverige jämför sig själv med Finland i utbildningsfrågor, t.ex. då utbildningsutskottets ordförande sade rättframt att ”[v]i jämför oss ofta med Finland och tycker det är konstigt att vi kan ha så olika skolresultat” (DN 13.6.2012). Ordet konstigt är ganska starkt i tidningskontexten där experter och politiker försöker tala neutralt.

Här finns det några exempel på texter i vilka det finns ett svenskt problem i början och en finsk upplösning i slutet. I en nyhet finns det ett problem att resultaten för svenska elever fortsätter att rasa bl.a. i matematik och undersökningarna visar fortsatt mörka resultat för svensk skola. ”Vad kan Sverige göra för att vända utvecklingen?” frågar journalisten då och senare i texten anser utbildningsministern att ”Sverige måste lära sig av de länder som ligger i topp som Finland” (DN 12.12.2012). I en annan artikel är problemet att de nationella proven kostar minst 150 miljoner årligen utan att uppnå deras syfte. Då är lösningen att följa Finlands modell där man inte har några nationella prov. Då problemet är att skillnaderna mellan olika skolors betygsresultat har ökat kraftigt, frågar man i slutet av texten att ”ska man skipa [valfriheten] och ha det som i framgångslandet Finland?” (DN 5.5.2012). Då problemet är att Sveriges waldorfskolor kan bli utan lärare, säger rektorn att ”[d]et som är glädjande är att waldorfskolorna i Finland är beredda att se om även deras skolor kan bidra med pengar så att vi kan upprätthålla lärarutbildningen här då de tycker att det är så viktigt” (DN 13.5.2012). I en nyhet är hela motsatsställningen redan i början av artikeln: ”I Finland har läraryrket hög status och på landets lärarutbildningar är det ofta tio–femton personer som slåss om varje plats. I Sverige har däremot intresset för att bli lärare aldrig varit svagare” (DN 9.3.2012). Som man kan se, finns det inte bara ett problem utan flera såsom lärare, skolor och prov, och Finland har svar på allt.

I några artiklar intresserar ett finskt fenomen så mycket att hela artikeln grundar sig på det. Det finns två tecken att ämnet intresserar: texten kommer inte från en nyhetsbyrå utan DN:s egna journalister och Finland står redan i början av artikeln. Ett tydligt fall är t.ex. nyheten med rubriken: ”Hemligheten bakom det finländska skolundret” som fortsätter ”[k]ontinuitet och likhet är nyckelorden när det hyllade finländska skolsystemet ska undersökas” och den som intervjuas är ”expert på det finländska skolundret” (DN 13.3.2012). Artikeln (DN 19.7.2012), vars rubrik är ”[d]en svenska skolan ska lära av den bästa”, börjar ”[f]inländska Åbo akademi vill starta en ny svensk lärarutbildning – men med finsk prägel”. Finland är lösningen också här. Artikeln försätter att ”[l]äraryrket har hög status i Finland medan intresset och statusen för yrket i Sverige har sjunkit kraftigt”. Svenskarna är ivriga att börja samarbetet: ”Det har tänt en otrolig entusiasm på våra skolor.” I en annan artikel (DN 13.3.2012) står det att: ”Europas över-

lägsna kunskapssetta [Finland] har nu på nytt hamnat i fokus – genom att begränsa elevernas frihet.” Då Finland vanligtvis behandlas som ett helt land är det nu fråga om skolorna i Vanda kommun, fast idén börjar sprida sig till Helsingfors och till nationell nivå. I slutet av samma artikel finns det jämförelse mellan länderna för docent i pedagogik och lektor vid Institutionen för beteendevetenskaper vid Helsingfors universitet funderar att ”[k]anske är det så att Finland har lyckats få i gång en positiv spiral som man inte riktigt lyckats med i Sverige”. Artiklarna som handlar om utbildning har en egen vinjett vilket avslöjar att det har skrivits flera artiklar om ämnet och skolorna är ett samtalsämne i Sverige. Om den ledande tidningen i landet skriver om ett experiment i en finsk kommun, tar svenskarna problemet på allvar.

Vem talar i utbildningstexterna? Personerna i texterna är ofta svenska, såsom skolminister, Skolverkets generaldirektör, utbildningsminister, skolpolitisk- talesman, forskare i bedömning och biträdande professor vid högskolan i Kristianstad, rektorn, ämneslärare, grundare och delägare till Viktor Rydbergs fyra friskolor i Stockholm och Danderyd, ordföranden i riksdagens utbildningsutskott och ordförande på Lärarnas riksförbund. Journalisterna har intervjuat också finländare, sannolikt svensktalande, som professor och prorektor på Åbo akademi i Vasa, docent i pedagogik och lektor vid Institutionen för beteendevetenskaper vid Helsingfors universitet. Det finns också en person som journalisten kallar expert på det finländska *skolundret* och en annan som kallas chef för ett expertorgan under det finländska undervisningsministeriet och *guru* i debatten om landets skolunder. I en kvalitetstidning är sådana lovord sällsynta. Det är bra att journalisterna ringer till Finland, för det är ovanligt i tidningarna om det inte är fråga om utrikesredaktionen. Det kan också läggas märke till att experterna och bara några lärare talar i texterna, varken barnen eller ungdomarna. Då är det lätt för journalister att få en helhetsbild, men å andra sidan måste det alltid intervjuas de människorna som påverkas mest av saken.

5 SAMMANFATTANDE DISKUSSION

Nyheter om Finland i DN berättar om brott, socialsektor, olyckor, utrikes- och säkerhetspolitik, val och partier, miljö och natur, väder och rymden, Finland och Sverige, ekonomi och energi, historia, nöje och trafik. 42 procent av nyheterna var neutrala, 36 procent negativa och 22 procent positiva. De mest negativa grupperna är olyckor och brott. Det mest positiva temat är socialsektorn, eftersom nästan alla utbildningsnyheter är positiva. Antalet neutrala nyheter är den största i flera teman såsom utrikes- och säkerhetspolitik, val och partier samt väder och rymd.

Nyheter behandlas från olika perspektiv som är viktiga i läsarnas liv. Läsaren kan vara en del av nyheten om han/hon hittar någonting bekant. (Lippmann 1996: 347-348) Därför är interaktionen ett intressant tema i Sverige. Mest samarbete mellan länderna finns det i tre teman: krishantering, naturen och svenskheten i Finland. Att svenskarna är intresserade av svenskheten i Finland är ett vanligt fenomen i nyheter. Svenskarna söker bekanta kontaktpunkter i Finland, eftersom läsarna vill hitta någonting bekant. I miljö och natur -temat finns det mycket interaktion, vilket beror på den geografiska närheten. Det märks att miljöfenomenen inte begränsar sig till riksgränserna, och att finländarna förorenar mer än svenskarna. 76 procent av artiklarna som handlar om utrikespolitik, säkerhetspolitik eller krishantering innehåller interaktion. Länderna är samarbetsvilliga inom området. Mest samarbete mellan länderna finns det i krishantering, nämligen i alla nio nyheter. Man förstår hur avslöjande det är, om man placerar t.ex. Ryssland i samma ram och testar att söka svenska och finska artiklar om Ryssland och utrikespolitik.

I socialsektorn innehåller 72 procent av texterna interaktion mellan länderna. Finland ligger före Sverige vetenskapligt och administrativt men kommer efter Sverige vad som gäller folkhälsan. Var tredje brottsnyhet innehåller interaktion, men det betyder inte

bara samarbete mellan experter utan också mellan kriminella. Skillnaden mellan finska och svenska kriminella är att de finska flyr till Sverige men inte tvärtom. I olyckor och mindre teman finns det bara lite interaktion mellan länderna, kanske därför att nyheterna koncentrerar sig på händelserna som har skett i Finland.

Antalet brottsnyheter är stort och de är i stort sett negativa. Brott i Finland var det mest negativa undertemat. Det finns många brottsnyheter i förhållande till det vardagliga livet, vilket kan orsaka rädsla, fördomar eller försiktighet. Varför är antalet stort? Journalisterna arbetar på vissa mittpunkter som polisens högkvarter, stadshuset eller parlamentet. På de här ställena finns det människor i ovanliga situationer. Nyheter förekommer ofta på sådana ställen där individers ärenden berör den offentliga auktoriteten. Flera ärenden blir intressanta då det förekommer protester eller stridsfrågor. (Lippmann 1996: 338-340) Enligt nyheterna är familjetragedierna och skottlossningarna regelmässiga i Finland. De speglar en Finlandsbild i vilken dåden är vanliga i Finland, och skottlossningar i skolan är någonting typiskt. Brottsnyheterna berättar också mångsidigt om olika platser. Gärningsmännen är en mångsidig grupp och visar att politikerna är intressanta till folket. Män begår mer brott än kvinnor medan kvinnor och barn är ofta offer. Det finns också tecken på psykiska problem. Då journalisterna berättar noggrannare om finländarna är det fråga om särdeles brutala dåd och omfattar vanligtvis familjetragedier.

Utbildningsramen är intressant i Sverige också därför att läsaren hittar någonting bekant. Alla har gått till skola och har erfarenhet av utbildning. Till skillnad från brotten är utbildningsramen positiv. Ämnet intresserar, eftersom texter inte kommer från en nyhetsbyrå utan flera kommer från DN:s egna journalister, och Finland nämns ofta redan i början av artikeln. Det finns också mycket jämförelse mellan länderna i nästan alla utbildningstexter. I flera texter förekommer det ett svenskt problem i början av artikeln och en finsk upplösning i slutet. Det finns inte bara ett problem utan flera såsom lärare, skolor och prov, och Finland har svar på allt. Platsen är oftast Finland eller de finska skolorna, och de som talar är oftast experter i stället för barn, vilket är synd.

Finlandsbilden är viktig, eftersom uppfattningar och trovärdighet kan svänga ekonomin i hela landet i marknadskrafternas tidsålder. (Karvonen 1997: 23) Det är omöjligt att ge en helhetlig bild över Finland i Sverige, men tre delar av imagen är interaktionen mellan länderna samt Finland som en brottsplats och en utmärkt utbildare. En effektiv reklam koncentrerar sig på betydelseerna i den kulturella mittfåran. (Heiskala 1991: 40-41) Jag antog att de finska ämnena som var intressanta för svenskar kunde vara svenskhet, problem, tragedier, pengar och makt. Den första interaktionsramen innehåller svenskhet, brottsplatsramen problem och tragedier och utbildningsramen innehåller makt, eftersom utbildningen i sig ökar framgång.

Journalisterna är viktiga för landsbilden, därför att den påverkas mest av deras uppfattningar (Donner och Häikiö 1990: 105). Landsbilden omfattar alla erfarenheter, känslor och intryck som vi har om ett land. Ett företag eller ett land kan inte skapa eller förändra mycket sin image, utan uppfattningarna skapas genom utbildning, egna erfarenheter eller/och medier. (Salminen 2000: 31) Olika åskådare kan tolka samma film på flera olika sätt så att man undrar om de har sett olika filmer i stället för en (Heiskala 1991: 51). På samma sätt tolkar läsarna artiklar. Nyheter är skildringar av den riktiga världen (Lippmann 1996: 16), slutsatser som journalisterna har gjort. Enligt Lippmann är verklighet och uppfattningar två helt skilda saker. Det finns både föränderlig verklighet och vår egen modell som är resultat från av egna observationer. (Lippmann 1996: 5)

I imagelitteraturen skriver forskarna mycket om människor, men man kan tillämpa teorier så att man använder Finland i stället för människorna. Goffman (1971: 26) skriver att då individen eller aktören spelar samma roll till samma publik, föds det ett socialt förhållande. Då svenskarna läser någonting om Finland, får landet en roll som innehåller vissa rättigheter och skyldigheter. Finland har en rättighet och en börda att vara en plats för interaktion, brott och utbildning. Rollerna definierar den sociala verkligheten. Då ett land eller en människa når en position, måste han/hon/det bete sig i enlighet med en linje (Karvonen 1997: 132-133) och vara just det som han/hon/det påstår sig vara (Goffman 1971: 23).

I en social situation börjar alla andra samla information av människan eller landet och tillämpa det i praktiken (Goffman 1971: 11). Samtidigt vill människan eller landet reglera hur de andra betar sig och ge en viss bild av sig själv (Goffman 1971: 14). Därför brukar den som intervjuas ofta manipulera det som han/hon säger så att han/hon visar bara sina bästa sidor. Image kan vara någonting som säljer illusioner eller övertalar kommersiellt. Det är svårt att försöka kontrollera hela Finlandsbilden, men t.ex. Finland Promotion Board utvecklar Finlandsbilden. Om varan, i det här fallet Finland, tillfredsställer ett mänskligt behov har den bruksvärde (Haug 1982: 26.) För säljaren har varan bytesvärde och han/hon vill byta varorna mot pengar (Haug 1982: 38). Finland Promotion Board försöker få utländska aktörer såsom turister, investerare, konsumenter och företag välja Finland, finländsk kompetens och finländska produkter. Arbetet är svårt, eftersom så gott som de enda som kritiserar Finland i utbildningstemat är två finländare, inte svenskar.

Haug (1982: 76-77) skriver att efter att producenterna har börjat massproducera handarbeten, har de inte längre en vacker handgjord utsida. I Finlands fall är utgångspunkten att söka Finlands starka sidor. Att reparera imageskador är ofta en dyr och ibland en omöjlig operation (Karvonen 1997: 161). Och också i det här fallet är stamkunder lönsamma, turister som kommer hit flera gånger eller investerare som satsar på flera start-up-bolag. Imageskador, brott och olyckor är svåra för Finlandsbilden.

Boorstin (1962: 7) kritiserar att nyheterna är nuförtiden någonting som arrangeras. Stressen att göra pseudonyheter har ökat och lett till att journalister skapar nyheter med hjälp av intervjuer, presskonferenser och paneldebatter. (Boorstin 1962: 14-15) Enligt Lippmann (1996: 345) anställer organisationerna informatörer för att de ska ha någon mellan sin organisation och journalisten. Det stämmer till en viss grad, eftersom det kan finnas långa och viktiga processer i Finland, även positiva, men utan en institution som berättar om dem väcker de inte uppmärksamhet. Det stämmer också att journalisten ofta ringer någonstans och söker nyheter, men det finns också "egentliga" nyheter om olyckor och olika händelser. För det mesta är nyheterna om Finland egentliga, eftersom

de stora finska nyheterna är korta texter i Sverige och finns i DN bara om det finns någonting att rapportera. DN behöver inte fylla sidor med finska nyheter.

Texterna kommer ofta från nyhetsbyråer och är ganska anonyma, dvs. det finns inte citat, jämfört med inrikesnyheter. Till skillnad från talet, kan skrifterna repeteras ändlöst och noggrant. Skrivandet tillåter också en lugn granskning långt borta från den sociala situationen. (McLuhan 2001: 173) Därför är det lättare för en svensk läsare att vara neutral eller oberörd. Det finns inte någon att identifiera sig med. Då DN:s egen journalist har skrivit artikeln, finns det citat och personer, t.ex. nyheter om utbildning, val, brott och vetenskap. Om medierna är förlängningar av våra kroppar som McLuhan (2001) och Ong (1991) påstår, är journalisten i Finland på sätt och vis en förlängning av ögonen och öronen hos en svensk. Enligt McLuhan förändrar varje ny medieinnovation vårt sätt att tänka och leva. Tack vare internet kunde Finland och Sverige komma närmare varandra, men det kan vara svårt, eftersom de använder olika språk.

Vem talar i nyheterna? Enligt Boorstin (1962: 64) hyllades hjältar för sitt mod och stordåd två sekler innan, men nuförtiden finns det alltmer kändisar och de glöms bort efter att de har försvunnit från medierna. Också Klapp (1964: 7) forskar i symboliska ledare som verkar genom sin image oberoende av sin officiella ställning. I materialet förekommer det inte flera kända finländare. Det förekommer dock politiker, t.ex. presidentkandidaterna Sauli Niinistö och Pekka Haavisto, presidenterna Tarja Halonen och Martti Ahtisaari och från Svenska folkpartiet den förra försvarsministern och partiledaren Stefan Wallin, försvarsministern Carl Haglund och justitieministern Anna-Maja Henriksson. Svenskheten i Finland intresserar tydligt svenskar. Det nämns också bl.a. Nordeas styrelseordförande Björn Wahlroos och skidåkaren Veikko Hakulinen i texterna. Materialets kändisar är ganska neutrala eller populära. Då publiken identifierar sig med hjältar kan de känna sig framgångsrika och känna att de vinner själv. (Klapp 1964: 42-65) Presidentvalet var populär i Sverige: det är ett typiskt offentligt drama.

6 LITTERATUR

Boorstin. 1962. *The Image. Or What Happened to the American Dream*. New York: Atheneum.

DN = Dagens Nyheter. 2014. *Om Dagens Nyheter. Kort fakta*. <http://info.dn.se/info/om-oss/korta-fakta/> (Hämtad: 29.5.2014)

Donner, J. & Häikiö, M. 1990. *Finlandsbilden år noll*. Helsingfors: Söderström.

Entman, R. M. 1993. *Framing. Towards Clarification of a Fractured Paradigm*. http://sotomo-ve.geo.uzh.ch/sotomo/pps/lit/entman_93.pdf (Hämtad 1.6.2014)

Gamson, W. A. & Lasch, K. E. 1981. *The Political Culture of Social Welfare Policy*. <http://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/handle/2027.42/51014/242.pdf;jsessionid=445ED20C45A431BE47E66B16206BEBAB?sequence=1> (Hämtad 30.5.2014)

Goffman, E. 1971. *Arkielämän roolit. Oikeille jäljille rooliviidakossa*. Porvoo : WSOY

Goffman, E. 1955. *On Face-work. An Analysis of Ritual Elements in Social Interaction*. <http://www.stanford.edu/~eckert/PDF/GoffmanFace1967.pdf>. (Hämtad 15.1.2014)

Haug, W. F. 1982. *Mainonta ja kulutus: systemaattinen johdatus tavaraestetiikkaan ja kapitalistiseen massakulttuuriin*. Tampere: Vastapaino.

Heiskala, R. 1991. Miten mainos puhuu kulttuuria. Lehtonen, K. (red.) *Mainoskuva – mielikuva*. Helsinki: VAPK-kustannus. 39-55.

Hujanen, T. 1986. *Kultamaa ja kotimaa: tutkimus Ruotsin ensimmäisen polven suomalaissiirtolaisten Suomi ja Ruotsi -kuvasta*. Tampere: Tampereen yliopisto.

Högnäs, S. 1995. *Kustens och skogarnas folk: om synen på svenskt och finskt lynne*. Stockholm: Atlantis.

Kansainvälisen tiedottamisen neuvottelukunta. 1990. *Slutrapport. Delegationen för internationell information*. Helsingfors: Utrikesministeriets press- och kulturavdelning.

Karvonen, E. 1997. *Imagologia: imagon teorioiden esittelyä, analyysiä, kritiikkiä*. Tampere: Tampereen yliopisto.

Klapp, O. E. 1964. *Symbolic Leaders, Public Dramas and Public Men*. Chicago: Aldine.

Leerssen, J. 2007. *Imagology: History and method*.
<http://imagologica.eu/pdf/historymethod.pdf> (Hämtad 1.6.2014)

Lerkkanen, M-K. 1993. *Kansalliset imagot ja stereotypiat: ruotsalaisten ja norjalaisten opiskelijoiden Suomi-kuva ja suomalaisten opiskelijoiden mielikuvia Ruotsista ja Norjasta*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Lippmann, W. 1996. *Public Opinion*. New Brunswick: Transaction Publishers.

McLuhan, M. 2001. *Understanding Media. The Extensions of Man*. London: Routledge.

Ong, W. J. 1991. *Muntlig och skriftlig kultur: teknologiseringen av ordet*. Göteborg: Anthropos.

Opinionsnämnden för massmedier. 2014. Journalistreglerna.
<http://www.jsn.fi/sv/journalistreglerna/> (Hämtad 2.6.2014)

Rope, T. & Mether, J. 1987. *Mielikuvamarkkinointi*. Espoo: Weilin + Göös.

Salminen, E. 2000. *Suomi-kuva Venäjän ja EU:n lehdistössä 1990-2000*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Smolej, M. 2011. *News media, crime and fear of violence*.
http://www.optula.om.fi/material/attachments/optula/julkaisut/tutkimuksia-sarja/CN4dnAlyJ/news_media.pdf (Hämtad 30.5.2014)

Törnroos, J-Å., Berg, N. & Bergman, K. 1991. *Finlands image i Europa – europeiska företagsledares Finlandsbild*. Åbo: Åbo akademi.

Uskali, T. 2007. *Ulkomaanuutisten uusi maailma*. Tampere: Vastapaino.

Utrikesministeriet. 2013. *Vi utvecklar Finlandsbilden. Team Finland*.
<http://team.finland.fi/public/default.aspx?contentid=268948&nodeid=46802&contentlan=3&culture=sv-FI>. (Hämtad 28.1.2014)

Vihertola, M. 2002. *Suomi-kuva saksalaisessa lehdistössä*. Turku: Turun yliopisto.

Winter, N. H. 1988. *Om inställningen utomlands till Finland, finländska produkter och finländsk marknadsföring*. Helsingfors: Svenska handelshögskolan.